

TILLÄMPNINGSSOMRÅDE

Denna definitionssamling skall gälla vid tillämpningen av de begrepp och förkortningar som återfinns i de BCL och övriga föreskrifter och handböcker som ges ut av Luffartsinspektionen. Definitionerna har även tagits med i de fall de ansetts nödvändiga för att underlätta förståelsen av bestämmelserna. (LFS 1996:26)

De definitioner som återfinns i ICAO Annex och Documents har varit vägledande vid utformningen. Avvikelse från ICAO:s definitioner förekommer för att få en bättre anpassning till svenska och i vissa fall nordiska förhållanden.

Anm. Beträffande de begrepp och förkortningar som förekommer i Joint Aviation Requirements, JAR, hänvisas till JAR-1 (Definitions and abbreviations) och till respektive JAR. (LFS 1996:26)

A

- Ab initio-utbildning** Se Integrerad trafikflygarutbildning.
(LFS 1996:26)
- AC** (Advisory circular) Rådgivande information utgiven av FAA.
(LFS 1996:26)
- ACAS** Se Flygburet kollisionsavvärjande system.
(LFS 1996:26) (LFS 2002:156)
- ACC** Se Områdeskontroll.
- ACL** (Altimeter check location) Plats för kontroll av höjdmätare.
- ACN** (Aircraft classification number) En siffra som beskriver den påverkan ett luftfartyg på grund av sin massa (vikt) och genom sitt landningsställ utövar på en belagd yta (överbyggnad) med viss angiven typ av underlag (undergrund).
Anm. Anm. ACN-värdet fastställs med referens till luftfartygets tyngdpunkt (Center of gravity - CG) som ger den högsta kritiska lasten på något av landställsbenen. Normalt motsvarar detta det maximala bakre tyngdpunktsläget vid maximal rampmassa (rampvikt). I undantagsfall kan det maximala främre tyngdpunktsläget resultera i att noshjulslasten blir kritisk för ACN-värdet.
(LFS 2000:50)
- AD** Se luftvärdighetsdirektiv.
(LFS 1996:26)
- ADF** (Automatic direction-finding equipment) Radiokompass.
- ADS** Se Automatisk (beroende) positionsövervakning.
(LFS 2002:156)
- AFIS** Se Flyginformationstjänst för flygplats.
- AFIS-enhet** (AFIS unit) Enhet som utövar flyginformationstjänst för flygplats och alarmeringstjänst.
(LFS 2000:50)
- AFS** Se Fast trafik för luftfarten.
(LFS 2002:156)
- AFTN** (Aeronautical fixed telecommunication network) Luftfartens fasta fjärrskriftnät.
- AIC** Se Informationscirkulär.
- AIP** (Aeronautical information publication) Publikation som ges ut av en stat eller på uppdrag av en stat och som innehåller varaktig information av betydelse för luftfarten.
(LFS 1996:26)

A

AIP-supplement	(AIP Supplement . SUP) Tillfällig ändring av innehållet i AIP, publicerade på särskilda sidor. (LFS 2002:156)
AIP-ändring	(AIP Amendment . AMDT) Varaktig ändring av innehållet i AIP. (LFS 2002:156)
AIRPROX	Kodord som i rapporter om flygtrafikhändelser betecknar onormal närhet mellan luftfartyg. Se vidare Flygtrafikhändelse. (LFS 1996:26) (LFS 2002:156)
AIS	Se Flygbriefingtjänst. (LFS 2002:156)
Aktuell lokal trafik	(Essential local traffic) Luftfartyg, fordon eller personer på eller nära manöverområdet samt luftfartyg i närheten av flygplatsen, som kan utgöra risk för visst luftfartyg.
Aktuell trafik	(Essential traffic) Kontrollerad trafik för vilken separation normalt skall åstadkommas genom flygkontrolltjänstens försorg, men som i förhållande till en viss kontrollerad flygning inte är separerad från denna med föreskrivna minima. (LFS 2002:156)
Alarmeringstjänst	(Alerting service . ALRS) Verksamhet med uppgift att underrätta berörd enhet när ett luftfartyg behöver räddningstjänst, samt i behövlig omfattning hjälpa denna enhet. (LFS 2002:156)
ALERFA	Se Beredskapsläge. (LFS 2002:156)
Allmän flygplats	Se Flygplats.
Allmän flygtrafik	(General air traffic . GAT) Flygningar som utförs i enlighet med civila trafikregler och procedurer. (LFS 2002:156)
Allvarligt tillbud	(Serious incident) Ett tillbud där omständigheterna pekar på att ett haveri varit nära att inträffa. (LFS 2004:61)
Alternativ flygplats	(Alternate aerodrome . ALTN) En flygplats till vilken ett luftfartyg kan fortsätta, när det blir omöjligt eller olämpligt att fortsätta till eller landa på den avsedda landningsflygplatsen. (LFS 1996:26)
Ambulansflyg	(HOSP) Flygning med, eller i syfte att hämta, sjuk eller skadad person, blod, organ, medicinska förnödenheter eller medicinsk personal, där omedelbar och snabb transport är nödvändig. (LFS 1996:26) (LFS 2004:61)

A

AMDT	Se AIP-ändring. (LFS 2002:156)
Anflygning	(Arrival segment) Den del av en instrumentinflygning som sträcker sig från dess början fram till det första navigeringshjälpmedlet eller den första bestämda punkt som ingår i inflygningsförfarandet. (LFS 2002:156)
Angreppstid	Med angreppstid avses tiden från det räddningsfordonet stannat på olycksplatsen intill dess släck- och/eller räddningsarbetet inletts.
ANS	Se Flygtrafiktjänst.
Anspänningstid	Med anspänningstid avses tiden från larmsignal intill dess första räddningsfordon är bemannat och lämnar räddningsstation eller uppställningsplats.
Ansvarsområde	(Area of responsibility . AoR) Ett avgränsat luftrum inom vilket en bestämd ATS-enhet ansvarar att flygtrafikledningstjänst utövas. (LFS 2002:156)
Användbar flygplats	(Adequate aerodrome) Instrumentflygplats som har tillräckliga landningsutrymmen vid vindstilla och torr bana för att motsvara de krav som gäller för alternativflygplats. Flygplatsen skall också kunna antas vara tillgänglig vid de tider då den förutsätts bli använd. Dessutom skall flygplatsen bedömas som användbar av flygföretaget med hänsyn till de särskilda krav som verksamheten och/eller flygplantypen kan föranleda.
Användbarhetsfaktor	(Usability factor) För en flygplats den faktor räknat i procent av tiden som en rullbana eller system av rullbanor inte begränsas på grund av för hög sidvindskomponent.
AOC	(Aerodrome obstruction chart) Hinderkarta för flygplats.
AoR	Se Ansvarsområde. (LFS 2002:156)
APAPI	Se PAPI.
APU	(Auxiliary power unit) Hjälpkraftaggregat i luftfartyg.
ARCC	(Aeronautical rescue co-ordination centre) Organ som har ansvaret för att en effektiv flygräddningstjänst främjas samt för samordningen vid utförande av flygräddningsuppdrag inom en flygräddningsregion.
ARP	(Aerodrome reference point) Fastställd referenspunkt som anger flygplatsens geografiska position.
ASDA	(Accelerate-stop distance available) Tillgänglig start-stoppssträcka.
ASM	Se Luftrumsplanering. (LFS 2002:156)

A

ATC	Se Flygkontrollenhet. (LFS 2002:156)
ATCC	Se Flygkontrollcentral. (LFS 2002:156)
ATFM	Se Flödesplanering. (LFS 2002:156)
ATFM-enhet	Flödesplaneringsenhet. En enhet som utövar flödesplanering. (LFS 2002:156)
ATIS	Se Automatisk terminalinformationstjänst. (LFS 1996:26) (LFS 2002:156)
ATS	Se Flygtrafikledning. (LFS 1997:51)
ATS rapportplats	(Air traffic services reporting office) Enhet som tar emot rapporter som rör flygtrafikledningen samt färdplaner som lämnas in före start. <i>Anm. Anm. ATS rapportplats kan vara antingen en fristående enhet eller sammanslagen med en annan flygtrafikledningsenhet eller med en enhet inom informationstjänsten för luftfarten.</i> (LFS 1997:51)
ATS-enhet	Se Flygtrafikledningsenhet. (LFS 2002:156)
ATS-flygväg	(ATS route) Angiven flygväg som upprättats för att kanalisera flygtrafik där så behövs för att utöva flygtrafikledning. (LFS 1997:51)
ATS-lokal	Utrymme som huvudsakligen är avsett för flygtrafikledning. (LFS 1996:26) (LFS 1997:51)
ATS-luftrum	(Air traffic services airspace . ATS airspace) Avgränsat luftrum, med bokstavsbezeichnung, inom vilket angivna typer av flygning är tillåtna och för vilket flygtrafikledningens omfattning samt vissa flygtrafikregler är fastställda. <i>Anm. Anm. 1 ATS-luftrum klassas med bokstavsbezeichnung A, B, C, D, E, F eller G i enlighet med BFT sektion 1, bilaga D. Klassningen av luftrum inom svenska FIR publiceras i AIP-SVERIGE.</i> <i>Anm. 2 "Typer av flygning" avser VFR-flygning och IFR-flygning.</i> (LFS 1997:51)
ATZ	Se Trafikzon.

A

AUB	Se Auktoriserings-/auktorisationsbevis. (LFS 1996:26)
Auktoriserings-/auktorisationsbevis - AUB	Godkännande att tillverka/underhålla viss flygmateriel eller speciell utrustning.
Autogyro	Se Gyroplan.
Automatisk (beroende) positionsövervakning	(Automatic dependent surveillance . ADS) Övervakningsteknik där ett luftfartyg via datalänk automatiskt sänder uppgifter till flygtrafikledningen, erhållna från luftfartygets egna system för navigering och positionsbestämning. Uppgifterna innefattar luftfartygets identitet, fyrdimensionell position och ytterligare relevanta data. (LFS 2002:156)
Automatisk terminalinformationstjänst	(Automatic Terminal Information Service - ATIS) En automatisk sändning av gällande rutinupplysningar till ankommande och avgående luftfartyg under hela eller en del av dygnet på något av följande sätt: <ul style="list-style-type: none">- Datalänk-ATIS (data link-automatic terminal information service, D-ATIS): ATIS-utsändning via datalänk.- Talad ATIS (voice-automatic terminal information service, voice-ATIS): ATIS-utsändning genom kontinuerligt upprepade CQ-utsändning. (LFS 2002:156)
Avancerad flygning	(Acrobatic flight) Med ett luftfartyg avsiktligt utförda manövrer, som innebär en plötslig förändring av dess läge eller ett onormalt läge eller en onormal förändring av hastigheten. <i>Anm. Anm. Manövrer med sidlutning som understiger 60° eller med längdlutning som understiger 30° anses inte vara avancerad flygning.</i>
Avancerad flygning, begränsad	(Utility) Begreppet utgör dels en del av konstruktionsbestämmelserna FAR och JAR och består då av vad som anges i dessa bestämmelser, dels de avancerade manövrer som självständigt får utföras efter godkänd utbildning, utan att fullständig utbildning i avancerad flygning genomförts.
AVASIS	Se VASIS. (LFS 2002:156)
Avbruten inflygning	(Missed approach procedure) Det förfarande som skall följas om inflygningen inte kan fortsättas. (LFS 2002:156)
Avionik	(Aircraft avionics) Elektronisk utrustning i luftfartyg innefattande radio, automatiska styrsystem och instrumentsystem.
Avisning	Ett sammanfattande begrepp för rengörande och förebyggande åtgärder på ett luftfartyg vad gäller snö, frost eller is. (LFS 1996:26)

A

Avisning, förebyggande	(Anti-icing) En procedur som ger skydd mot återfrysning eller mot ackumulering av snö, frost eller is på de behandlade ytorna under en viss tidsperiod. (LFS 1996:26)
Avisning, rengörande	(De-icing) En procedur som på kemisk eller mekanisk väg, eller en kombination härav, avlägsnar snö, frost eller is från ett luftfartyg. (LFS 1996:26)
Avisningsvätska typ II	En relativt tjockflytande vätska med speciella flödesegenskaper som har föränderlig viskositet. När den anbringas på ytor som inte påverkas av fartvind eller friktion är konsistensen trögflytande men då den utsätts för kraftig fartvind övergår den till att bli tunnflytande. Denna vätska används huvudsakligen för att förhindra återfrysning. (LFS 1996:26)
Avisningsvätska typ I	En tunnflytande vätska som med olika vatteninblandning används för att smälta snö, frost eller is (de-icing). Den har också en viss förebyggande verkan (anti-icing, se Skyddstid). (LFS 1996:26)
AWY	Se Luftled.
Axelremmar	Diagonalbälte alternativt en rem över vardera axeln.

B

B-RNAV	Se Grundläggande områdesnavigering. (LFS 2000:50)
Ballong	Luftfartyg som är lättare än luften och som saknar framdrivningsanordning.
Bana	(Runway) På landflygplats avgränsad rektangulär yta, iordningställd för luftfartygs landning och start. Belagd bana: Bana som består av ett eller flera lager av utvalt material, varav ytlagret består av bituminös beläggning eller cementbetongbeläggning. Obelagd bana: Bana vars ytlager vanligtvis består av gräsbesädd matjord.
Banbörjan	Början av den del av banan som är användbar för start, sett i startriktningen.
Baninledningsljus	(Runway lead-in lights) Ljus avsedda att ge visuell vägledning vid inflygning till en bestämd bana.
Bankantljus	(Runway edge lights) Ljus anordnade längs en bana för att utmärka dess riktning och bredd.
Banljus	(Runway lights) Sammanfattande beteckning för bankantljus, tröskelljus, banändljus, centrumlinjeljus, sättningszonljus och ljus vid utrullningsområde.
Banlängd	(Length of runway) Längden av en bana räknat från banände till banände.
Banslut	(Runway end) Slutet av banan, sett i start- och landningsriktningen.
Banstråk	(Runway strip) Ett fastställt område som omger en bana och dess utrullningsområde, avsett för att reducera risken för skada på flygplan som oavsiktligt lämnar rullbanan.
Bansynvidd	(Runway visual range . RVR) Den sträcka över vilken föraren i ett luftfartyg på banans centrumlinje kan se banans dagermarkeringar, bankantljus eller centrumlinjeljus.
Banändljus	(Runway end lights) Ljus som markerar slutet av en bana.
Barett	(Barrette) Tre eller fler tätt markplacerade ljuskällor som ingår i flygplatsens ljussystem och som på avstånd framträder som en kort ljuslinje.
Baseringsort	Den plats på vilken ett företags huvudsakliga verksamhet bedrivs eller utgår ifrån och där den operativa ledningen finns. (LFS 1996:26)
Bassväng	(Base turn) En sväng som utförs av luftfartyg under inledande inflygning mellan slutpunkten på den utåtgående färdlinjen och början av färdlinjen för mellanliggande eller slutlig inflygning. Dessa båda färdlinjer är inte rakt motsatta varandra. (LFS 2002:156)
BCL	Bestämmelser för Civil Luftfart (svenska bestämmelser).

B

Befälhavare	(Pilot-in-command . PIC) Förare som är ansvarig för ett luftfartygs framförande och säkerhet under flygtid.
Behörighet	Inom det flygoperativa området: Godkännande, knutet till ett certifikat, att framföra viss typ av luftfartyg eller att utföra viss tjänst. Behörighet kan vara med eller utan begränsning. Inom flygtrafiktjänstområdet: Ett godkännande som anges i eller som är knutet till ett certifikat och utgör en del därav och som anger särskilda förhållanden, befogenheter eller begränsningar som hör till certifikatet. (LFS 2004:61)
Behörighetsbevis	Av myndighet utfärdat godkännande att utöva viss tjänst. Jfr Kompetensbevis. <i>Anm. Anm. Ett behörighetsbevis behöver inte alltid vara knutet till ett certifikat.</i> (LFS 1996:26)
Behörighetstillägg	Ett tillägg till behörighet som anges i eller som är knutet till ett certifikat och utgör en del därav och som anger särskilda förhållanden, befogenheter eller begränsningar som berör behörigheten. (LFS 2004:61)
Beredskapsläge	(Alert phase) En situation under vilken man hyser oro för ett luftfartygs och de ombordvarandes säkerhet. Beteckning: ALERFA. (LFS 2002:156)
Beredskapstjänst	(Stand-by duty) Tidsperiod under vilken en besättningsmedlem är skyldig att hålla sig beredd att med kort varsel infinna sig på plats för flygtjänstgöring.
Beroende parallella inflygningar	(Dependent parallel approaches) Samtidiga inflygningar till parallella eller nästan parallella instrumentbanor, varvid radarseparation skall upprätthållas mellan luftfartyg på dessa rullbanors grundlinjer. (LFS 2002:156)
Beräknad ankomsttid	(Estimated time of arrival . ETA) För IFR-flygning: Den tidpunkt vid vilken luftfartyget beräknas anlända över den fastställda punkt, definierad i förhållande till navigeringshjälpmedel, varifrån det är avsikten att instrumentinflygning skall påbörjas, eller -om inget navigeringshjälpmedel finns i anslutning till flygplatsen -den tidpunkt vid vilken luftfartyget beräknas anlända över flygplatsen. För VFR-flygning: Den tidpunkt vid vilken luftfartyget beräknas anlända över flygplatsen.
Beräknad avgångsblocktid	(Estimated off-block time . EOBT) Den beräknade tidpunkt då ett luftfartyg kommer att påbörja uttaxning för avgång. (LFS 2002:156)
Beräknad avgångstid	(Estimated time of departure . ETD) Den tidpunkt vid vilken luftfartyget beräknas starta.
Beräknad flygtid	(Estimated elapsed time . EET) Den tid som beräknas åtgå för att flyga från en speciell punkt till en annan speciell punkt. (LFS 2002:156)

B

Beräknad inflygningstid	(Expected approach time . EAT) Den tidpunkt vid vilken ATC beräknar att ett ankommande luftfartyg efter väntning kommer att lämna väntläget för att fullborda sin inflygning för landning. <i>Anm. Anm. Tidpunkten då väntläget i verkligheten kommer att lämnas blir beroende av inflygningstillståndet.</i>
Besiktning	Luftfartsverkets fysiska kontroll av flygmaterielens luftvärdighet.
Besiktningssman	Person anställd i eller anlitad av Luftfartsverket för utförande av besiktning.
Beslutshöjd	(Decision altitude/decision height . DA/DH) För precisionsinflygning fastställd flyghöjd vid vilken avbruten inflygning senast skall inledas om inte inflygningen kan fullföljas med visuell referens till banan, banljusen eller inflygningsljusen.
Beslutspunkt	(Decision point . DP) För icke-precisionsinflygning fastställd position vid vilken utan underskridande av minimihöjden avbruten inflygning senast skall inledas om inte inflygningen kan fullföljas med visuell referens till banan, banljusen eller inflygningsljusen.
Besättningsmedlem	(Crew member) Person, som av operatören utsetts att tjänstgöra ombord på luftfartyget under flygtid. (LFS 2000:50)
BFR	Bestämmelser för Flygräddningstjänst.
BFT	Bestämmelser för Flygtrafikledningstjänst.
BIFT	(Basic instrument flight trainer) Hjälpmedel för syntetisk flygträning.
Biträdande förare	(Co-pilot) Förare med certifikat, som utan att vara befälhavare utför förartjänst på luftfartyg dock inte förare, som befinner sig ombord för att erhålla undervisning i flygning.
Blindsändning	(Blind transmission) Sändning från en station till en annan vid tillfällen då dubbelriktad förbindelse inte kan upprättas men det förmodas att den anropade stationen kan ta emot sändningen. (LFS 2002:156)
Bogserflygning	Bogsering med motorflygplan av segelflygplan eller av släp.
Bolagsflyghandbok	Se Flyghandbok.
Borrplattform	Anläggning, som används vid borring efter och/eller upptagning av petroleum eller naturgas från förekomster belägna under havets botten. Anläggningen kan utgöras av särskild plattform eller speciellt fartyg.
Brottdel	Konstruktionselement i en bogserlinas, fånglinas eller draglinas anslutningsdon där brott skall inträffa vid överbelastning.
Bruksflyg	Luftfartsverksamhet i förvärvssyfte som bedrivs med luftfartyg vars högsta tillåtna flygmassa ej överstiger 5 700 kg och som inte är skolflyg. Dessutom ingår viss luftfartsverksamhet av särskild art.

B

Brådskande klarering	<p>Begäran hos en angränsande flygkontrollenhet om skyndsamt utfärdande av klarering eller ändring av klarering. Brådskande klarering tillämpas för:</p> <p>a) ett luftfartyg i luften, när flygtiden till överlämningspunkten är mindre än överenskommen tid eller</p> <p>b) en prioriterad flygning som ännu inte har startat. Med prioriterad flygning avses här flygning med räddningsuppdrag, brådskande akut ambulansflygning eller flygning med incidentberedskapsuppdrag.</p> <p>(LFS 2002:156)</p>
Bräckligt föremål	<p>Ett föremål med egenskaper som får det att brytas ner, sönderdelas eller ge efter för en viss stötbelastning medförande minimal energiupptagning hos det kolliderande föremålet och därmed utgörande minsta möjliga fara för luftfartyg.</p> <p>(LFS 1996:26)</p>
Bränsleminimum	<p>(Minimum fuel) Det uttryck som används för att beskriva en situation där ett luftfartygs kvarvarande bränsleförråd har reducerats till en nivå där ingen eller en mycket liten försening kan accepteras.</p> <p><i>Anm. Kvarvarande bränslemängd vid landning beräknas mot bakgrund av de uppgifter på gällande bana och hjälpmedel som ATS lämnat vid briefing.</i></p> <p>(LFS 2002:156)</p>
By-pass-förhållande	<p>(By-pass ratio) Förhållandet mellan den luftmängd som strömmar genom ytterhöljet hos en jetmotor med fläkt och den luftmängd som strömmar genom brännkamrarna. Förhållandet mäts vid maximal dragkraft hos stationär motor och omräknas till internationell standardatmosfär vid havsytans nivå.</p>
Bänkprov	<p>(Bench check) Funktionsprov i provbänk på verkstad av komponenter, enheter och system från luftfartyg för kontroll av att de fungerar på avsett sätt inom fastlagda toleranser.</p>

C

Cabotage	Inrikes trafik i förvärvssyfte utförd av utländska företag.
CAS	(Calibrated airspeed) Indikerad fart korrigerad för platsfel och instrumentfel.
Catering	Servicen att förse ett luftfartyg med förnödenheter såsom mat och dryck avsedda att förbrukas ombord.
CAVOK	(Ceiling and visibility OK) Internationell förkortning som under goda väderförhållanden ersätter uppgifter om molnbas, sikt, och väder.
CBT	(Computer based training) Datorbaserad träning.
CDR	(Conditional route) En ATS-flygväg eller del därav som kan färdplaneras och användas på vissa angivna villkor. (LFS 2002:156)
Centrala flödesplaneringsenheten	(Central flow management unit) Den centrala enheten för flödeskontrollstjänst. (LFS 2002:156)
Centrumlinjeljus	(Runway centre line lights) Ljus som markerar en banas centrumlinje och är nedsänkta i banan.
Certifikatkontroll	Kontroll, beslutad av Luftfartsverket, att en certifikatinnehavare kan förrätta den tjänst certifikatet avser.
Certifikatprov	Praktiskt och/eller teoretiskt prov för utfärdande eller förnyelse av certifikat eller behörighet eller för utökning av certifikat.
CFMU	Se Centrala flödesplaneringsenheten. (LFS 2002:156)
Charterflyg	Luftfartspolitisk term för yrkesmässig icke regelbunden luftfart för befordran med luftfartyg vars högsta tillåtna startmassa överstiger 5 700 kg eller som är tyggodkänt för befordran av mer än 10 passagerare.
Chefpilot	Flygförare i flygföretag eller annan flygorganisation med specificerade lednings- och/eller utbildningsuppgifter.
Chicago-konventionen	Konvention angående internationell civil luftfart, antagen i Chicago den 7 december 1944 och ratificerad av Sverige den 27 september 1946. Konventionen medger ett antal friheter för flygning men även vissa förpliktelser för likriktning av bestämmelser och rekommendationer. Konventionen ledde till bildandet av ICAO.
Cirkling	(Circling) Flygförfarande med visuella referenser som tillämpas efter instrumentflygning för att föra luftfartyg i läge för landning på annan bana än den till vilken instrumentflygning skett.
Cirklingminima	Den lägsta molntäckeshöjd/meteorologisk sikt vid vilken cirkling får inledas.

C

Cirklingsljus	(Circling guidance lights) Ljus anordnade för att möjliggöra eller underlätta cirkling.
COM	Se Flygteletjänst. (LFS 2002:156)
Condition monitoring	(Condition monitoring . CM) Ett system för övervakning av komponenter, enheter och system för vilket Hard Time (HT) eller On Condition (OC) inte tillämpas.
Container	(Unit load device) Varje typ av fraktcontainer, flygcontainer, lastpall med nättäckt lös container (igloo) användbar för förvaring av gods vid flygtransport.
CPDLC	Se Datalänkförbindelse flygledare-pilot. (LFS 2002:156)
CPL	Se Gällande färdplan.
CQ-sändning	(Broadcast) Sändning av meddelanden som rör luftfarten, och som inte är adresserade till en särskild station eller särskilda stationer. (LFS 2002:156)
CTA	Se Kontrollområde.
CTR	Se Kontrollzon.

D

D	Den största längden/bredden på en helikopter inklusive gående rotor/rotorer. (LFS 1997:51)
DA/DH	Se Beslutshöjd.
Daglig tillsyn	(Daily inspection . DI) Föreskriven daglig tillsyn på luftfartyg som enligt tillverkarens anvisningar skall utföras minst en gång varje flygdygn. (LFS 1996:26)
Datalänkförbindelse flygledare-pilot	(Controller-pilot data link communications . CPDLC) En kommunikationsform mellan flygledare och pilot, där datalänk används för flygkontrollkommunikation. (LFS 2002:156)
Datalänkförbindelse	(Data link communications) En kommunikationsform som är avsedd för utväxling av meddelanden via datalänk. (LFS 2002:156)
dB	Se Decibel.
dB(A)	Enhet för mätning av bl. a. flygplansbuller. För att mätningen ur störningssynpunkt skall överensstämma med vad människan uppfattar, undertrycks vissa frekvenser helt eller delvis.
Decibel	Enhet för logaritmisk storhet. Används t. ex. inom akustiken för att jämföra en ljudintensitet med ljudintensiteten för den mänskliga hörtröskeln (den knappt hörbara ljudintensiteten).
Delgivningstjänst för flygväder	Muntlig beskrivning av rådande och/eller förväntade meteorologiska förhållanden. (LFS 2002:156)
DETRESFA	Se Nödläge. (LFS 2002:156)
Deviering	Kontroll och fastställande av skillnad mellan kompasskurs avläst på en magnetkompass installerad i ett luftfartyg och luftfartygets magnetiska kurs vid kompassavläsningen.
Devieringsplatta	(Compass base) Omagnetisk platta för uppställning av luftfartyg vid deviering av magnetkompass.
Direktinflygning	(Straight-in approach . STA) [S] En instrumentinflygning som företas utan att bassväng utförs för att placera luftfartyget på färdvinkel för slutlig inflygning. (LFS 2002:156)
Dispens	Formellt medgivande att göra avsteg från gällande föreskrift.
Dispenser	Separat anordning för överföring av drivmedel från hydrantanläggning eller tankbil till luftfartyg.

D

Distansflygning	Flygning som sträcker sig mer än 25 nautiska mil (NM) ut från startplatsen.
Distriktskontor	Luftfartsinspektionens regionala kontor.
DK	Se Dubbelkommando.
DK-tid	Se Dubbelkommandotid.
DME	(Distance measuring equipment) Radiomottagare/sändare på marken i kombination med sändare/mottagare i luftfartyg som gör det möjligt att på instrument i luftfartyget avläsa avståndet till sändaren.
DP	Se Beslutspunkt.
DR	Se Död räkning. (LFS 2002:156)
Driftavvikelse	(Occurrence) Driftsavbrott, defekt, fel eller annan onormal omständighet som har eller kan ha inverkat på flygsäkerheten men inte har lett till haverier, allvarliga tillbud eller tillbud. (LFS 2004:61)
Driftfärdplan	(Operational flight plan) Befälhavares/klarerares detaljerade färdplanering före en förestående flygning.
Drifthandbok	En handbok som innehåller styrande instruktioner för verksamheten vid en enhet som bedriver luftfartsverksamhet. (LFS 2002:156)
Dry lease	In- eller uthyrning av luftfartyg utan besättning. (LFS 1996:26)
Dubbelkommando	Skolflygning i dubbelkommando.
Dubbelkommandotid	(Dual instruction time) Flygtid under vilken en person erhåller undervisning i flygning i ett luftfartyg av en härtill behörig förare.
DVOR	(Doppler VHF omnidirectional radio range) VOR som använder Dopplereffekt.
Död räkning	(Dead reckoning . DR) En navigeringsmetod som innebär att ett luftfartygs läge beräknas eller bestäms genom att ett känt tidigare läge flyttas fram med hjälp av uppgifter om riktning, tid och hastighet. (LFS 2002:156)

E

EAA	(Experimental Aircraft Association) En internationell organisation med syfte att främja amatörbyggande av luftfartyg. I BCL avses den svenska avdelningen, Chapter 222.
EAT	Se Beräknad inflygningstid.
ECAC	(European Civil Aviation Conference) Ett organ för samarbete mellan vissa europeiska luftfartsmyndigheter i stater anslutna till ICAO.
EET	Se Beräknad flygtid.
Effektiv ljusintensitet	(Effective intensity) Den effektiva intensiteten hos ett blinkande ljus är lika med intensiteten hos ett fast ljus med samma färg när de kan observeras på samma maximala avstånd under identiska observationsförhållanden.
EFIS	(Electronic flight instrument system) Ett elektroniskt system för presentation av flyginstrument. EFIS kan t. ex. bestå av TV-liknande bildskärmar för presentation av flygläge och navigationsuppgifter.
Egenkontroll	Alla de systematiska åtgärder som behövs för att säkerställa att en luftfartsverksamhet är planlagd, organiserad, utförd, vidmakthållen och dokumenterad enligt myndighetens föreskrifter och verksamhetens egna krav.
EK	Se Enkelkommando.
Eldfast material	Material som tål värme i minst lika hög grad som stål när hänsyn tas till dimensionerna.
Elevtillstånd	Behörighetshandling som visar att medicinska och andra krav för att få delta i viss luftfartsutbildning är uppfyllda.
ELT	(Emergency locator transmitter) Nödradiosändare. En allmän term som i luftfartssammanhang används om utrustning som sänder distinkta signaler på särskilda frekvenser och som, beroende på typ, aktiveras endera av nedslagskrafter eller manuellt. ELT finns av följande typer: Fast, automatisk ELT (Automatic fixed ELT, ELT(AF)). Permanent monterad, automatiskt aktiverad ELT. Bärbar automatisk ELT (Automatic portable ELT, ELT(AP)). Automatiskt aktiverad ELT som är fast monterad i flygplanet men som lätt kan lossas och medtagas. Automatisk kastbar ELT (Automatic deployable ELT, ELT(AD)). En ELT som är fast monterad i flygplanet men som automatiskt lossnar och aktiveras av nedslagskrafterna eller i vissa fall av hydrostatisk givare. Det är också möjligt att lösgöra den manuellt. Bärbar ELT (Survival ELT, ELT(S)). En ELT som är löstagbar från flygplanet, stuvad så att den lätt kan tas i bruk i ett nödläge, och som inte aktiveras automatiskt men som lätt kan aktiveras manuellt. (LFS 1996:26) (LFS 2000:50)

E

En-route	Del av flygning längs luftleder eller bestämda färdlinjer, ej innefattande start- och landningsfaserna.
Enkelkommando	Elevs ensamflygning vid flygutbildning.
Ensamflygtid	(Solo flight time) Flygtid under vilken en elev är enda personen ombord på ett luftfartyg.
Enskild flygplats	Se Flygplats.
EOBT	Se Beräknad avgångsblocktid. (LFS 2002:156)
EPNdB	(Effective perceived noise) Anges i decibel (dB) och är en enhet för mätning av flygplansbuller där man för att ta hänsyn till hur människan störs av buller beaktar ljudstyrka, frekvens, diskreta (urskiljbara) toner och ljudets varaktighet.
Erforderlig navigeringsnoggrannhet	(Required navigation performance . RNP) En uppgift om den navigeringsnoggrannhet som krävs för flygning inom ett angivet luftrum. Jrf RNP värde. (LFS 2002:156)
Ersättande färdplan	(Replacement flight plan) En ny inlämnad färdplan som ersätter en tidigare inlämnad färdplan, med samma luftfartygsbeteckning och samma avgångs- och destinationsflygplatser men med ändrad flygväg som en följd av flödesplaneringen. Den ersättande färdplanen har i punkt 18 anmärkningen RFP/Qn, där "n" är siffran 1 för den första ersättande, 2 för den andra ersättande etc. (LFS 2002:156)
ETA	Se Beräknad ankomsttid.
ETD	Se Beräknad avgångstid.
ETOPS	Se Långdistansflygning med tvåmotoriga flygplan.
Expeditionstjänst	Se Stationstjänst.
Explosiv vara	(Explosive article) Vara som innehåller ett eller flera explosiva ämnen.
Explosivt ämne	(Explosive substance) Fast eller flytande ämne eller blandning av ämnen som i sig självt genom kemisk reaktion kan producera gas vid sådan temperatur och tryck och med sådan hastighet att det kan orsaka skada på omgivningen. Pyrotekniska ämnen anses vara explosiva även när de inte utvecklar gas.
Exportluftvärdighets bevis	Se Luftvärdighetshandling.

F

FAA	(Federal Aviation Administration) Luftfartsmyndigheten i USA. (LFS 1996:26)
FAF	(Final approach fix) Se även Inledande inflygning.
Fallskärm	Skärm av textilmaterial eller liknande med bärlinor och sele, vilken medförs packad i hölje under flygning. För olika bruk skiljs mellan räddningsskärm, sportskärm, reservskärm och materiefallskärm.
FAP	(Final approach point) Se även Inledande inflygning.
FAR	(Federal Aviation Regulation) Den amerikanska luftfartsmyndighetens (FAA) normer för luftfart. Förekommer i olika delar (Parts). <i>Anm. Anm. I BCL hänvisas även till SFAR (Special Federal Aviation Regulation).</i>
Fara för haveri	En situation som bedöms innebära risk för haveri. (LFS 2002:156)
Farligt gods	(Dangerous goods) Varor eller ämnen som kan medföra betydande risker för hälsa, säkerhet eller egendom vid flygtransport. <i>Anm. Anm. Farligt gods hänförs beroende av typ och egenskaper till viss klass.</i> Se även BCL-D 1.14.
Farligt område	(Danger area) Avgränsat luftrum där tidvis kan förekomma verksamhet, som är farlig för luftfartyg under flygning.
Fast ljus	(Fixed light) En ljuskälla som har konstant ljusintensitet när den observeras från en fast punkt.
Fast station för luftfarten	(Aeronautical fixed station) En station i den fasta trafiken för luftfarten. (LFS 2002:156)
Fast trafik för luftfarten	(Aeronautical fixed service . AFS) Teletrafik mellan bestämda fasta stationer, i första hand avsedd för luftfartens säkerhet samt för flygtrafikens regelbundna, effektiva och ekonomiska bedrivande. (LFS 2002:156)
FATO	(Final approach and take-off area) Start- och landningsområde för helikopter. (LFS 1997:51)
FIC	Se Flyginformationscentral.
Final	Rak planébana som följs före sättning.

F

FIR	Se Flyginformationsregion.
Firmaflyg	Privatflygverksamhet som bedrivs för företags eller organisations egen räkning och inte mot ersättning från utomstående och som utgör en mindre del av företagets eller organisationens verksamhet.
FIS	Se Flyginformationstjänst.
Fix	(Fix) En förutbestämd skärningspunkt fastställd genom information från två eller flera navigeringshjälpmedel. (LFS 2002:156)
Fjällområde i Sverige	Området väster och norr om en linje från Övertorneå via Lycksele, Ånge, Mora till Mitanderfors i Värmland där speciella flygregler gäller.
FLU	Flygläroinbildning.
Flygbesättningsmedlem	(Flight crew member) Besättningsmedlem med certifikat, som sköter tjänst av betydelse för ett luftfartygs handhavande under flygtid.
Flygbriefingstjänst	(Aeronautical information service . AIS) En verksamhet med uppgift att tillhandahålla information som är nödvändig ur flygsäkerhetssynpunkt, för att bibehålla regularitet eller för att effektivisera navigationsmöjligheterna för luftfarten inom ett definierat område. (LFS 2002:156)
Flygburet kollisionsavvärjande system	(Airborne collision avoidance system . ACAS) Ett i ett luftfartyg installerat system, som utnyttjar signaler från SSR-transpondrar, oberoende av markplacerad utrustning, för att förse föraren med rådgivande information om SSR-transponderutrustade luftfartyg som kan utgöra kollisionsrisk. (LFS 2002:156)
Flygchef	Person med totalt ansvar för den flygoperativa verksamheten inom ett visst företag. (LFS 1996:26)
Flygfyr	(Aeronautical beacon) Markplacerad ljuskälla, synlig horisonten runt, med fast eller blinkande sken avsedd att markera en given punkt på jordytan.
Flygföretag	Företag som innehar tillstånd till luftfart i förvärvssyfte.
Flygföretags underhållsorganisation	Flygföretags organisation för underhåll av den flygmateriel som brukas i egen luftfartsverksamhet.

F

Flyghandbok	<p>(Flight manual) En handbok som innehåller begränsningar, inom vilka ett luftfartyg är att anse som luftvärdigt samt erforderliga föreskrifter och upplysningar för flygbesättningens säkra handhavande av luftfartyget. Flyghandbok har två former, nämligen</p> <p>a) Godkänd flyghandbok (t.ex. Approved airplane flight manual). Flyghandbok som helt eller delvis godkänts av Luftfartsinspektionen eller annan luftfartsmyndighet.</p> <p>b) Bolagsflyghandbok (Flight manual, company edition). Flyghandbok utarbetad av ett flygföretag på grundval av den godkända flyghandboken för att tillgodose företagets eget behov.</p>
Flyghöjd	<p>(Level) Sammanfattande benämning för luftfartygs läge i vertikalled, uttryckt i höjd över underliggande terräng (GND), höjd över visst referensplan, t.ex. flygplats höjd över havet, höjd över havets medelnivå (MSL) eller i flygnivå (FL)/meter standard (m STD).</p> <p><i>Anm. Anm. 1 En tryckhöjdmätare, kalibrerad i enlighet med standardatmosfären,</i></p> <p style="margin-left: 40px;"><i>a) inställd på ett QNH-värde, anger höjd över havet,</i></p> <p style="margin-left: 40px;"><i>b) inställd på ett QFE-värde, anger höjden över det mot QFE-värdet svarande referensplanet,</i></p> <p style="margin-left: 40px;"><i>c) inställd på trycket 1013,2 hPa, kan användas för att ange flygnivåer.</i></p> <p style="margin-left: 40px;"><i>Anm. 2 Uttrycken "höjd" och "höjd över havet" som används i Anm. 1 ovan, avser höjdmätarvärden snarare än geometriska höjder.</i></p>
Flyginformationscentral	(Flight information centre . FIC) Organ som utövar flyginformations- och alarmeringstjänst.
Flyginformationsregion	(Flight information region . FIR) Avgränsat luftrum där flyginformations- och alarmeringstjänst utövas.
Flyginformationstjänst för flygplats	(Aerodrome flight information service . AFIS) Verksamhet med uppgift att lämna upplysningar av betydelse för luftfartyg vid icke kontrollerad flygplats.
Flyginformationstjänst	(Flight information service . FIS) Verksamhet med uppgift att lämna råd och upplysningar av betydelse för luftfartens säkerhet och effektivitet.
Flygkontrollcentral	<p>(Air traffic control centre - ATCC) En anläggning som inrymmer områdeskontroll och terminalkontroll samt enheter eller funktioner för flödesplanering och luftrumsplanering.</p> <p>(LFS 2002:156)</p>
Flygkontrollenhet	<p>(Air traffic control unit . ATC) Den sammanfattande benämningen på områdeskontroll, terminalkontroll och flygplatskontroll.</p> <p>(LFS 2002:156)</p>
Flygkontrollinstruktion	<p>(Air traffic control instruction) En instruktion från en flygkontrollenhet till ett luftfartyg att utföra en angiven manöver eller annan åtgärd av betydelse för flygkontrolltjänsten.</p> <p>(LFS 2002:156)</p>

F

Flygkontrolltjänst	(Air traffic control service . ATC) a) En verksamhet med uppgift att förebygga kollisioner mellan luftfartyg inbördes samt mellan luftfartyg och hinder på manöverområde- främja en välordnad flygtrafik. b) Den sammanfattande benämningen på områdeskontrolltjänst, inflygningskontrolltjänst och flygplatskontrolltjänst. (LFS 2002:156)
Flygledningstjänst	(Air traffic management . ATM) Sammanfattande benämning på flygtrafikledning, flödesplanering och luftrumplanering. (LFS 1996:26) (LFS 1997:51)
Flygmassa (Flygvikt)	(Flight mass . FM) Luftfartygets massa vid flygning. (LFS 2000:50)
Flygmateriel	All materiel som överensstämmer med godkänd typspecifikation eller godkänd materielstandard och som utgörs av - kompletta luftfartyg - konstruktionsenheter i luftfartyg och till luftfartyg hörande alternativ eller speciell utrustning - utbytbara komponenter med tillbehör i luftfartyg, såsom motorer, propellrar, rotorerna, apparatur, instrument och radioenheter - i luftfartyg erforderlig, för besättning och passagerare avsedd särskild säkerhetsutrustning - för luftfartygs underhåll och modifiering avsedda reservdelar samt standard- och modifieringsdetaljer.
Flygmaterielenhet	Komplett luftfartyg eller del därav. Jfr Konstruktionsenhet resp Utrustningsenhet.
Flygmätning	Med flygburen mätutrustning utförd kontroll av radionavigeringsanläggnings prestanda.
Flygnivå	(Flight level) Yta med konstant lufttryck som bestäms med utgångspunkt från tryckvärdet 1013,2 hPa och som med bestämda tryckskillnader skiljer sig från andra sådana ytor.
Flygplan	(Aeroplane) Luftfartyg tyngre än luften, som framdrivs av en kraftkälla och som erhåller sin lyftkraft under flygning huvudsakligen genom luftens reaktion mot ytor, vilka förblir fasta under givna flygtillstånd.

F

Flygplats	<p>(Aerodrome) På land eller vatten angivet område (med byggnader, anläggningar och utrustning), som helt eller delvis avses för luftfartygs landning, start och rörelser i övrigt på marken (vattnet).</p> <p>Enskild flygplats (Private aerodrome) Till enskilt bruk inrättad och driven flygplats.</p> <p>Godkänd enskild flygplats (Approved private aerodrome) Till enskilt bruk inrättad och driven flygplats som erhållit Luftfartsinspektionens godkännande.</p> <p>Allmän flygplats Med regeringens eller Luftfartsverkets tillstånd och Luftfartsinspektionens godkännande till allmänt bruk inrättad och driven flygplats.</p> <p>Instrumentflygplats (Instrument aerodrome) Godkänd enskild flygplats, allmän flygplats eller för civil luftfart upplåten militär flygplats där härför godkänd personal utövar flygtrafikledning. Flygtrafikledningen skall minst utgöras av flyginformationstjänst för flygplats (AFIS) i vilken viss meteorologisk observationstjänst skall ingå.</p> <p>Godkänd flygplats (Approved aerodrome) Sammanfattande benämning på allmän flygplats och godkänd enskild flygplats samt militär flygplats som av flygvapenledningen upplåtits för civil luftfart.</p> <p>Tillfällig flygplats Till enskilt bruk inrättad flygplats för flygplan eller helikopter som endast används under kortare tid eller sporadiskt t. ex. skogsstråk för skogsgödsling eller kalkning och heliports vid radiolänkstationer i fjällområdet. Se även Tillfällig start- och landningsplats för helikopter.</p> <p><i>Anm. Anm. Flygplats klassificeras som instrumentflygplats när instrumentflygningsprocedur är etablerad och utrustning härför är installerad och godkänd för operativt bruk till minst en banriktning.</i></p> <p>(LFS 1997:51) (LFS 1997:51)</p>
Flygplats höjd över havet	(Aerodrome elevation) Höjd över havet för den högsta punkten inom start- och landningsområdet.
Flygplatschef	Person inom en flygplatsorganisation med ett övergripande ansvar för den totala flygplatsdriften. (LFS 1996:26)
Flygplatsfyr	(Aerodrome beacon) Flygfyr på flygplats avsedd att medge visuell lokalisering av flygplats från luften.
Flygplatskategori	(Aerodrome category) Kategori till vilken flygplats hänförs för dimensionering av räddningstjänsten.
Flygplatskontroll	(Aerodrome control tower . TWR) En enhet som utövar flygplatskontrolltjänst. (LFS 2002:156)
Flygplatskontrolltjänst	(Aerodrome control service) Flygkontrolltjänst för flygplatstrafik.
Flygplatsljus	Ljus anordnade på och i anslutning till flygplats.

F

Flygplatsprognos	(Terminal aerodrome forecast . TAF) Kortfattad beskrivning av väntade meteorologiska förhållanden under en angiven tidsperiod.
Flygplatstjänst	Sammanfattande benämning på flygplatsadministration, expeditions-, trafikant- och ramptjänst samt fälthållning och brand- och räddningstjänst. <i>Anm. Anm. Flygplatstjänsten svarar bl. a. för drift och underhåll av bansystem, byggnader, landningshjälpmedel, fordon, maskiner och utrustning.</i>
Flygplatstrafik	(Aerodrome traffic) Trafik på flygplats manöverområde och luftfartyg som flyger i närheten av flygplats. <i>Anm. Anm. Ett luftfartyg anses vara "i närheten av flygplats" då det flyger i, inträder i eller lämnar flygplatsens trafikvarv.</i>
Flygplatstrafik i starkt nedsatt sikt	(Low visibility operations . LVO) Den sammanfattande benämningen för starter i starkt nedsatt sikt (LVTO), kategori II- och III-inflygningar samt luftfartygs- och fordonsrörelser på manöverområdet när sådan start eller inflygning är aktuell (LVP). (LFS 2002:156)
Flygprov	Praktiskt prov för förarcertifikat eller behörighet.
Flygrapportsystem	(Flight log system) Av Luftfartsinspektionen godkänt system för teknisk bokföring som ersätter resedagbok för luftfartyg. (LFS 1996:26)
Flygräddningscentral	Se ARCC.
Flygräddningsregion	(Search and rescue region) Avgränsat område inom vilket flygräddningstjänst utövas.
Flygräddningstjänst	(Search and rescue . SAR) Verksamhet med uppgift att efterforska och lokalisera saknat luftfartyg samt undsätta nödställda.
Flygsikt	(Flight visibility) Sikten framåt från luftfartygs förarplats under flygning.
Flygsimulator	Hjälpmedel för syntetisk flygträning, som har rörelsesystem, visuellt system och möjlighet till realistisk återgivning av viss typ av luftfartyg. <i>Anm. Anm. Indelas i klasser enligt BCL-C 1.5 mom 3.1.1.</i>
Flygskola	Luftfartsskola som bedriver praktisk och/eller teoretisk flygutbildning.
Flygskärm	(Paraglider) Luftfartyg, som är tyngre än luften, med eller utan motor, och som erhåller sin lyftkraft under flygning genom aerodynamiska reaktioner på ytor som under flygning förblir fasta under givna flyglägen. Utmärkande för en flygskärm är att bärytan, som är av textilmaterial eller liknande, saknar fast ramkonstruktion och/eller förstävningar av bärande konstruktion och att luftfartyget är anpassat till att endast startas och landas till fots. Luftfartygets bäryta får sin aerodynamiska profilform genom ett övertryck, genererat av det av (fart)vinden alstrade dynamiska trycket. Profilformen är fullt utvecklad före start. (LFS 2000:50) (LFS 2000:50) (LFS 2004:23)
Flygsläp	Segelflygplan, reklamsläp, målsläp o. dyl. som bogseras av motorflygplan.

F

Flygsäkerhetskoordinator	Person inom en flygplats driftorganisation som har ett koordinationsansvar för flygsäkerhetsrelaterade åtgärder. (LFS 1996:26)
Flygtekniker	Person, som innehar av Luftfartsinspektionen utfärdat giltigt certifikat som berättigar innehavaren att bl. a. självständigt utföra tillsyn på de typer av luftfartyg, för vilka certifikatet gäller.
Flygtelestation	(Aeronautical telecommunication station) Telestation för luftfartsändamål. (LFS 2002:156)
Flygtelejtjänst	(Aeronautical telecommunications service . COM) Teletjänst för luftfartsändamål. (LFS 1996:26) (LFS 2002:156)
Flygtid	(Flight time) Tiden räknat från det att ett luftfartyg bringas i rörelse av egen kraft i avsikt att startas till dess det efter flygning bringas att stanna. <i>Anm. Anm. Med flygtid förstås här "block-to-block time" som räknas från den tidpunkt då luftfartyget förflyttar sig från lastningsplatsen till dess det efter flygning stannar på urlastningsplatsen.</i>
Flygtid i helikopter	Helikopter med hjulställ: samma beräkningsgrunder som flygplan. Helikopter med medställ: tid från lättning till sättning på uppställningsplats.
Flygtid i segelflygplan	(Flight time in a glider) Tiden räknat från det att ett segelflygplan bringas i rörelse i avsikt att startas till dess det efter flygning bringas att stanna, vare sig det bogseras eller inte.
Flygtid i segelflygplan under flygbogsering	(Aero-tow flight time in a glider) Tiden räknat från det att ett segelflygplan bringas i rörelse i avsikt att startas till dess det efter flygbogsering kopplas loss från bogseringsanordningen.
Flygtid under utbildning i dubbelkommando	Se Dubbelkommandotid.
Flygtillstånd	Se Luftvärdighetshandling.
Flygtjänstperiod	(Flight duty period) Tidsperiod mellan två viloperioder för en besättningsmedlem räknad från tjänstgöringens början före en flygning eller flera på varandra följande flygningar till den tidpunkt då besättningsmedlemmen är fri från all tjänst efter att ha avslutat flygningen eller flygningarna.
Flygtrafik	(Air traffic) Luftfartygs rörelser i luften eller på manöverområde.
Flygtrafikledning	(Air traffic services . ATS) Sammanfattande begrepp för flygkontrolltjänst ATC, flygrådgivningstjänst, flyginformationstjänst och alarmeringstjänst. (LFS 1996:26)
Flygtrafikledningsenhet	(Air traffic services unit . ATS unit) Sammanfattande benämning på flygkontrollenhet, AFIS-enhet och ATS rapportplats. (LFS 1996:26) (LFS 1997:51)

F

Flygtrafiktjänst	(Air navigation service . ANS) Sammanfattande benämning på flygledningstjänst, flyginformationstjänst, flygvädertjänst, flygteletjänst och flygräddningstjänst. (LFS 1996:26)
Flyguppvisning	(Flying display) Arrangemang som innebär förevisning av en förarens förmåga och/eller ett luftfartygs egenskaper inför publik. (LFS 1996:26)
Flygverkstad	Verkstadsföretag med tillstånd att utföra underhåll, modifiering eller tillverkning av flygmateriel, som brukas i annans luftfartsverksamhet. Flygverkstads befogenheter framgår av auktorisationsbevis eller motsvarande handling.
Flygvädertjänst	Den sammanfattande benämningen på observationstjänst, prognostjänst, övervakningstjänst och delgivningstjänst för flygväder. (LFS 1996:26) (LFS 2002:156)
Flygväg för områdesnavigering	(Area navigation route) En ATS-flygväg som upprättas för sådana luftfartyg som kan tillämpa områdesnavigering. (LFS 2002:156)
Flödesplanering	(Air traffic flow management . ATFM) En verksamhet med syfte att bidra till ett säkert, välordnat och effektivt flöde av flygtrafik genom att tillförsäkra att kapaciteten hos flygkontrolltjänsten utnyttjas maximalt och att trafikvolymen överensstämmer med den uppgivna kapaciteten. (LFS 2002:156)
FMS	(Flight management system) Utrustning för navigering som bestämmer luftfartygets position genom att integrera navigationsuppgifter från en eller flera positionsgivare med information från luftfartygets fart- och höjdmätarsystem. Funktion för vägledning i höjddled kan ingå. (LFS 2000:50)
Fotograferingsflyg	(Photo flight) Luftfart i syfte att utföra fotografering från luften. (LFS 1996:26)
FPL	Se Inlämnad färdplan.
FPT	(Flight procedures trainer) Hjälpmedel för syntetisk flygträning.
FS	Se Flygsimulator.
Funktionsprov	Provning av system och utrustningsenheter i luftfartyg för kontroll av att funktionen är normal och i förekommande fall inom föreskrivna gränsvärden.
Färdlinje	(Track) Projektionen på jordytan av ett luftfartygs väg, vars riktning (färdvinkel) vanligen uttrycks i grader medurs från nord (rättvisande, magnetisk eller grid).
Färdområde	(Movement area) Den del av en flygplats som är avsedd för luftfartygs start, landning och taxning och som består av manöverområdet och plattan (plattorna).

F

Färdplan	(Flight plan) Särskilda upplysningar avsedda för flygtrafikledningsenhet rörande avsedd flygning eller del därav.
Färdregistrator	(Flight recorder) Anordning i luftfartyg som i samband med flygning löpande registrerar vissa data om flygningen.
Färdtillstånd	Se Klarering. (LFS 2002:156)
Föra luftfartyg	(To pilot) Att handha manöverorganen i ett luftfartyg under flygtid.
Förare	(Pilot) Flygbesättningsmedlem med uppgift att föra luftfartyg.
Förbindelse från luftfartyg	(Air-to-ground communication) En enkelriktad förbindelse från ett luftfartyg till stationer eller platser på jordens yta. (LFS 2002:156)
Förbindelse med luftfartyg	(Air-ground communication) Dubbelriktad förbindelse mellan luftfartyg och stationer eller platser på jordens yta.
Förbindelse till luftfartyg	(Ground-to-air communication) En enkelriktad förbindelse till ett luftfartyg från stationer eller platser på jordens yta. (LFS 2002:156)
Företagare	Se Operatör. (LFS 2000:50)
Förflytningshovring sväg	(Air transit route) En definierad väg på markytan som har etablerats för förflytningshovring med helikopter. (LFS 2002:156)
Förflytningshovring	Se Hovringstaxning. (LFS 1997:51)
Förkortad färdplan	En färdplan med begränsad information som lämnas endast för att inhämta klarering för en del av en flygning eller för att anmäla flygning i trafikinformationsområde eller trafikinformationszon. (LFS 2002:156)
Förpackning	(Packaging) Omslag, emballage, container eller annat material inkluderande nödvändig förslutning, erforderligt för flygtransport av farligt gods.

G

Gasballong	Ballong vars hölje innehåller annan gas än uppvärmd luft.
GAT	Se Allmän flygtrafik. (LFS 2002:156)
General Declaration	Handling som i vissa fall erfordras ombord på luftfartyg i internationell trafik och som innehåller bl.a. uppgift om besättning, antal passagerare samt, i förekommande fall, uppgift om eventuella smittosamma sjukdomar hos de ombordvarande.
Genomgångshöjd	(Transition altitude) Den höjd över havet på eller under vilken ett luftfartygs läge i vertikalled (flyghöjd) kontrolleras i förhållande till höjd över havet.
Genomgångsnivå	(Transition level) Lägsta tillgängliga flygnivå ovanför genomgångshöjden.
Genomgångsskikt	(Transition layer) Luftskiktet mellan genomgångshöjden och genomgångsnivån.
Geografiskt läge	Ett läge på jordytan som bestäms visuellt eller med ett navigeringshjälpmedel. (LFS 2002:156)
Glidbana	(Glide path) Flygbaneprofil avsedd att ge vägledning i höjded under slutskedet av en inflygning.
Glidflygplan	(Glider) Luftfartyg tillverkat enligt normer för segelflygplan men med prestanda som huvudsakligen endast medger flygning under höjdförlust.
GLONASS	Världsomspännande navigeringssystem med navigeringssignaler som sänds ut från satelliter. Systemet ägs och administreras av Ryssland. (LFS 1996:26)
GNSS	ICAO-definerad benämning för "Global Navigation Satellite Systems". GNSS omfattar t.ex. GPS, GLONASS och andra kommande satellitbaserade navigeringssystem. (LFS 1996:26)
Godkänd enskild flygplats	Se Flygplats.
Godkänd flyghandbok	Se Flyghandbok.
Godkänd flygplats	Se Flygplats.
Godkänd utbildning	(Approved training) Utbildning som är godkänd av Luffartsinspektionen och genomförs enligt specificerade krav.
Godkännande av utländskt certifikat	(Validering) Medgivande för innehavaren att på grundval av ett utländskt certifikat tjänstgöra på svenskregistrerat luftfartyg. (LFS 1996:26)

G

Gods av särskilt slag	(Special goods) Gods som i sig självt inte kan anses vara farligt, men under transporten kan komma att utgöra en fara för säkerheten ombord. Till gods av särskilt slag hänförs bl.a. sådan krigsmateriel som inte hänförs till farligt gods, skjutvapen samt levande djur.
GP	Se Glidbana.
GPS	Egentligen "Navstar Global Positioning System". Världsomspännande navigeringssystem med navigeringssignaler som sänds ut från satelliter. Systemet ägs och administreras av amerikanska försvaret. (LFS 1996:26)
GPU	(Ground power unit) Markkraftaggregat för anslutning till luftfartyg.
GPWS	(Ground proximity warning system) Terrängvarningssystem.
Grundflygutbildning	Utbildning till privatflygarcertifikat.
Grundlinje	Banans centrumlinje med förlängning.
Grundläggande områdesnavigering	(Basic RNAV . B-RNAV) En tillämpning av områdesnavigering för användning inom luftrum som avsatts för B-RNAV-användning och där kravet på navigationsnoggrannhet är RNP 5. <i>Anm. Anm. RNP 5 innebär att luftfartyget kan navigera utmed avsedd flygväg med en noggrannhet av +/-5 NM under 95% av flygtiden. (LFS 2000:50)</i> (LFS 2000:50)
Grundspecifikation	(Equipment list) Förteckning över den fasta och lösa utrustning som ingår i luftfartygets tom massa (tomvikt). (LFS 2000:50)
Grundtommassa (Grundtomvikt)	(Basic empty mass . BEM) Massa (vikt) av ett luftfartyg utrustat enligt grundspecifikation inklusive ej utnyttjbart bränsle, ej dränerbar olja, total kvantitet hydraulvätska och andra normalt ej förbrukningsbara vätskor, som erfordras för luftfartygets drift. <i>Anm. Anm. Om luftfartyget saknar separat oljetank inkluderas full oljemängd i grundtommassan (grundtomvikten), varvid "Grundtommassa (grundtomvikt) inkl. olja" anges.</i> (LFS 2000:50)
Grundöversyn	Se Översyn.
Gryning	(Morning twilight/Dawn) Tiden mellan mörker och solens uppgång. I luftfartssammanhang används "borgerlig gryning". (LFS 2000:50)
Gräns för färdtillstånd	(Clearance limit) Den punkt, till vilken ett luftfartyg erhållit färdtillstånd.
Gräns för hinderfrihet	Se OCL/OCAH.
Gyroplan	Luftfartyg tyngre än luften, som får lyftkraft under flygning genom luftens reaktion mot en eller flera fritt roterande rotoror. (Jfr Helikopter)

G

- Gällande bana** (Runway in use) Banriktning som ATS vid viss tidpunkt bedömer vara lämpligast för de typer av luftfartyg som väntas landa eller starta på flygplatsen.
- Gällande färdplan** (Current flight plan . CPL) Färdplan, innefattande de ändringar som kan ha tillkommit genom efterföljande färdtillstånd.

H

Hangar	(Hangar) Byggnad avsedd för förvaring, underhåll m.m. av luftfartyg.
Hangarplatta	Se Platta.
HAPI	(Helicopter approach path indicator) Anläggning för visuell glidbaneindikering vid en helikopterflygplats. (LFS 1997:51)
Hard Time	(Hard time . HT) Bestämt intervall mätt i flygtimmar, komponenttimmar, antal operationscykler, antal landningar, kalendertid m.m. för utbyte eller översyn av komponenter, enheter och system som ett led i en operativ underhållsprocess. Hard time kan också betyda en längsta användningstid för en enhet med kassation av enheten då tiden utgår.
Haveri	(Accident) Olyckshändelse, som inträffar med ett luftfartyg mellan den tidpunkt då en person går ombord i avsikt att flyga och den tidpunkt då samtliga ombordvarande personer efter landning lämnat luftfartyget, och som medför a) att ombordvarande eller person på eller utanför luftfartyget genom händelsen avlider eller får allvarlig kroppsskada eller b) att betydande skada uppstår på luftfartyget eller egendom som inte beordrats därmed.
Helikopter	(Helicopter) Luftfartyg tyngre än luften, som får lyftkraft under flygning genom luftens reaktion mot en eller flera motordrivna rotoror.
Helikopterflygplats	(Heliport) På land, vatten eller byggnad angivet område (med byggnader, anläggningar och utrustning), som helt eller delvis är avsett för en helikopters landning, start och rörelser i övrigt. Se även Flygplats. Helikopterflygplats på fartyg (Shipboard heliport) Helikopterflygplats placerad på ett fartyg eller en fyr. Helikopterflygplats på marknivå (Surface tevel heliport) Helikopterflygplats där mindre än hälften av FATO överstiger omgivande mark- eller vattenyta med mer än tre meter. Helikopterflygplats på plattform (Helideck) Helikopterflygplats på en plattform placerad på flytande eller fasta konstruktioner som är omgivna av vatten men inte flygplatser på fartyg eller fyrar. Upphöjd helikopterflygplats (Elevated heliport) Helikopterflygplats på en byggnad eller en struktur på land där mer än hälften av FATO överstiger omgivande mark- eller vattenyta med mer än tre meter. (LFS 1997:51)

H

Helikopterlandning	Landning anses avslutad ur trafiksynpunkt då helikoptern efter inflygning övergått till hovringstaxning eller genomfört sättningen. Se även även Flygtid i helikopter.
Hinder	(Obstacle) Alla fasta (tillfälliga eller permanenta) och rörliga föremål eller delar av dessa, belägna på områden avsedda för luftfartygs markrörelser eller som helt eller delvis genomtränger fastställda hinderytor avsedda att skydda luftfartyg under flygning.
Hinderfri zon	(Obstacle free zone . OFZ) Luftrummet ovanför den inre inflygningsytan, inre övergångsytorna, ytan för avbruten landning och den del av stråkytan som begränsas av dessa ytor.
Hinderfritt stigområde	(Clearway) Område på mark eller vatten med fastställd bredd, längd och angiven lutning. Området utgör en förlängning av banans/FATO:s mittlinje. (LFS 1997:51)
Hinderljus	(Obstruction light) Ljus som utmärker hinder, vilket kan utgöra fara för luftfartyg. Hinderljus kan visa fast eller blinkande sken.
Hinderytor	(Obstacle (limitation surfaces) Fastställda ytor vid en flygplats, vilka definierar de föremål eller delar av föremål som utgör hinder.
Hjälpmedel för syntetisk flygträning	Se Syntetisk flygträning.
Horisontell yta	(Horizontal surface) Fastställd del av ett horisontalplan ovanför en flygplats och dess omedelbara omgivning över vilket det kan vara nödvändigt att ta bort hinder samt förbjuda uppförande av nya hinder.
Hovring	Flygtillstånd under vilket en helikopter antingen står stilla i luften över en viss punkt (hovringspunkt) eller är under så långsam förflyttning utmed marken (förflyttningshovring) att tillskottslyftkraft inte erhålls. (LFS 1996:26) (LFS 1997:51)
Hovringstaxning	(Hover taxiing) Förflyttning med helikopter genom hovring med markeffekt. (LFS 1996:26) (LFS 1997:51)
Hovringsväg	(Air taxiway) Inom flygplats anvisad eller definierad väg för helikopters hovring.
Hovringsvägsljus	Ljus längs en hovringsväg anordnade antingen som taxibankantljus eller som centrumlinjeljus.
hPa	(Hektopascal, tiondels Pascal. 1 Pascal = 1 N/m ²) Enhet för tryck, t ex atmosfärstryck. Trycket vid havsytan är i standardatmosfären 101325 Pa = 0,101325 MPa = 1013,2 mbar. (LFS 1996:26)
Huvudbana	(Primary runway) Bana som företrädesvis används när förhållandena så medger.
Hydrantanläggning	Tankanläggning vid en flygplats.

H

- Hängflygning** (Hanggliding) Flygning med hängglidare.
(LFS 2000:50)
- Hängglidare** (Hanglider) Luftfartyg som är tyngre än luften och som saknar framdrivningsanordning och som erhåller sin lyftkraft under flygning genom aerodynamiska reaktioner på ytor som under flygning förblir fasta under givna flyglägen. Utmärkande för en hängglidare är att vingen som är av textilmaterial eller liknande får sin styvhet genom strukturelement och stagning och att luftfartyget är så lätt att det kan startas och landas till fots.
(LFS 2000:50)
- Höjd** (Height)
1. Det vertikala avståndet från en angiven referens till en nivå, en punkt eller ett föremål betraktat som en punkt.
 2. Den vertikala utsträckningen av ett föremål.
- Anm. Anm. 1 Referensen kan anges antingen i texten eller i en förklarande anmärkning.*
- Anm. 2 Uttrycket "höjd" kan också begagnas i figurlig betydelse för att ange utsträckning i annan led än vertikalled, t. ex. höjden av bokstäver eller siffror som målats på en bana.*
- Höjd över havet**
1. (Altitude) Det vertikala avståndet från havsytans medelnivå till en nivå, en punkt eller ett föremål betraktat som en punkt.
 2. (Elevation) Det vertikala avståndet från havsytans medelnivå till en punkt eller en nivå på eller i fast förbindelse med jordytan.

IAC-karta	(Instrument approach chart) Kartblad med schematisk framställning av navigeringshjälpmedel och inflygningsförfaranden vid flygplats.
IATA	(International Air Transport Association) Linjeföretagens internationella samarbetsorganisation.
IATA LAR	Av IATA utgivna "Live Animals Regulations". Föreskrifter för flygtransport av levande djur.
ICAO	(International Civil Aviation Organization) Sammanslutning av de nationella luffartsmyndigheter, vars regeringar anslutit sig till Chicagokonventionen. Organisationen är ett av FN:s specialorgan.
ICAO Annex	Av ICAO, som bilagor till Chicagokonventionen, utgivna internationella standarder och rekommendationer.
ICAO-TI	Av ICAO utgiven publikation Doc 9284-AN/905, "Technical Instructions for the safe transport of dangerous goods by air".
Icke-instrument bana	(Non-instrument runway) Bana avsedd att användas för visuella inflygningsförfaranden.
Icke-precisionsinflygning	(Non-precision instrument approach) Instrumentinflygning som företas med stöd av radiohjälpmedel som ger löpande information endast om luftfartygets avvikelser i sidled från avsedd inflygningslinje.
Identifieringsmarkering	Markering i form av ett H för identifiering av en helikopterflygplats. (LFS 1997:51)
IFR	(Instrument flight rules) Beteckning för instrumentflygreglerna.
IFR-flygning	(IFR-flight) Flygning som utförs enligt instrumentflygreglerna.
IFR-flygning med marksikt	(Contact IFR flight) IFR-flygning som utförs under moln upp till molnundersidan i klar luft med en flygsikt på minst 8 km samt med marksikt som möjliggör kontinuerlig visuell positionsbestämning. Definitionen gäller endast för segelflygning. (LFS 2002:156)
IFR-flygtid	Flygtid som erhålls vid flygning enligt instrumentflygreglerna.
IFR-instruktör	Instruktör för utbildning till IFR-behörighet.
ILS	(Instrument landing system) Markradioutrustning som används för att på instrument i ett luftfartyg under slutlig inflygning bestämma läget för luftfartyget uttryckt i höjd- och sidledsavvikelser från en nominell flygbana samt för att få viss information om avståndet till sättpunkten. <i>Anm. Anm. ILS används som hjälpmedel vid precisionsinflygning. Om glidbanesändare är ur funktion kan anläggningen användas för icke-precisionsinflygning.</i>

I

Itillfälle	(Urgency) Ett tillstånd som berör säkerheten för ett luftfartyg eller ett fordon eller för någon person ombord eller inom synhåll, men då omedelbar hjälp inte behövs. (Kodord på radiotelefoni: PAN PAN.) (LFS 2002:156)
IMC	(Instrument meteorological conditions) Beteckning för instrumentväderförhållanden.
Importgranskning	Föreskrivet gransknings- och provningsförfarande som föregår Luftfartsinspektionens utfärdande av typaccepteringsbevis eller accepterande på annat sätt för en i annat land konstruerad, typgodkänd och tillverkad typ av luftfartyg, flygmotor, propeller eller utrustningsenhet.
INCERFA	Se Ovisshetsläge. (LFS 2002:156)
Individuell kod	(Discrete code) En fyrställig SSR-kod där de två sista siffrorna inte är "00". (LFS 2002:156)
Inflygning med marksikt	(Visual approach) Inflygning enligt IFR då antingen hela eller del av instrumentinflygningsförfarandet inte fullföljs och inflygningen utförs med marksikt.
Inflygningskontrolltjänst	(Approach control service) Flygkontrolltjänst för ankommande och avgående kontrollerade flygningar.
Inflygningskurs	Den magnetiska kurs som hålls under slutlig inflygning. (LFS 2002:156)
Inflygningslinje	(Approach track) Den bana i luften som ett luftfartyg enligt en IAC-karta eller ett IAL-kort skall följa vid instrumentinflygning. Inflygningslinjen kan sammanfalla med grundlinjen. (LFS 2002:156)
Inflygningsljus	(Approach lights) Ljus avsedda att ge vägledning under slutskedet av en inflygning, placerade på eller symmetriskt omkring en banas förlängda centrumlinje.
Inflygningsområde	(Approach area) Fastställt område på marken eller vattnet i anslutning till en banas tröskel med en fastställd utsträckning i sida och längd och vars mittlinje utgör en förlängning av banans centrumlinje.
Inflygningssektor	Den sektor inom vilken den slutliga inflygningen vid instrumentinflygning sker. (LFS 2002:156)
Inflygningstratt	(Approach funnel) Ett särskilt angivet luftrum omkring en nominell inflygningsbana. Så länge ett luftfartyg, som flyger in för landning, befinner sig inom detta luftrum anses det göra en normal inflygning. (LFS 2002:156)
Inflygningstur	(Approach sequence) Den ordning i vilken två eller flera luftfartyg enligt erhållna klareringar kommer att företa inflygning för landning. (LFS 2002:156)

Inflygningsyta	(Approach surface) Lutande hinderyta som till sin utsträckning bestäms av inflygningsområdets vertikala projektion på ett eller flera plan med bestämda lutningar.
Inflyttad tröskel	Se Tröskel. (LFS 1996:26)
Informationscirkulär	(Aeronautical information circular . AIC) Meddelande med information som inte är kvalificerad för att ges ut som NOTAM eller tas in i AIP, men som har anknytning till flygsäkerhet, luftnavigation, tekniska, administrativa eller bestämmelsemässiga områden.
Inkurs	Se Inflygningskurs. (LFS 2002:156)
Inledande inflygning	(Initial approach segment) Den del av en instrumentinflygning som sträcker sig från inledande inflygningsfix (IAF) till mellanliggande inflygningsfix (IF) eller, där så är tillämpligt, till fix eller punkt för slutlig inflygning (FAF/FAP). <i>Anm. 1 IAF är ett läge som bestäms med radionavigeringshjälpmedel (VOR, NDB, kryss eller VOR/DME-position). IF är antingen ett läge som bestäms med radionavigeringshjälpmedel eller det läge där en "DR"-färdlinje i den inledande inflygningen skär inflygningslinjen. Saknas lämpligt radionavigeringshjälpmedel för upprättande av IAF eller IF, skall bassväng eller racetrackprocedur ingå i inflygningen.</i> <i>Anm. 2 FAF är ett läge som bestäms med radionavigeringshjälpmedel, t.ex. över en inflygningsfyr, och tillämpas vid icke-precisionsinflygning. FAP är den punkt där, i samband med ILS-inflygning, lägsta flyghöjd under mellanliggande inflygning skär glidbanans.</i>
Inlämnad färdplan	(Filed flight plan . FPL) Ursprunglig färdplan, utan senare ändringar, inlämnad till ATS-enhet av befälhavare eller dennes representant.
INS	Se Tröghetsnavigeringssystem.
Insatsledare	Person som utsetts att leda flygplats räddningsstyrka vid insats.
Insatsområde	Fastställt område inom vilket flygplats räddningsstyrka . i vissa fall) inom angiven tid . skall kunna göra en räddningsinsats i avsikt att rädda liv.
Insatstid	(Response time) Tiden från det att flygplats räddningsstyrka erhållit larmsignal intill dess första räddningsenhet nått olycksplatsen och inlett släck- och/eller räddningsarbete.
Instruktionsbok för luftfartyg	(Operating manual, owner's manual etc) Handbok som är utarbetad av ett luftfartygs tillverkare och som innehåller beskrivning, operativa begränsningar samt föreskrifter för luftfartygets handhavande. Jfr Flyghandbok.

I

Instrumentbana	<p>(Instrument runway) Sammanfattande beteckning för följande typer av banor försedda med utrustning för instrumentinflygning:</p> <p>a) Icke-precisionsinflygningsbana</p> <p>Bana utrustad med visuella och icke-visuella hjälpmedel, t.ex. NDB, VDF, VOR eller ILS utan glidbanesändare,</p> <p>b) Precisionsinflygningsbana kategori I</p> <p>Bana utrustad med MLS, ILS eller PAR och visuella hjälpmedel avsedd för instrumentinflygningar ned till en beslutshöjd av lägst 60 m (200 fot) och RVR av lägst 550 m,</p> <p>c) Precisionsinflygningsbana kategori II</p> <p>Bana utrustad med MLS eller ILS jämte anordning för automatisk siktmätning och visuella hjälpmedel avsedd för instrumentinflygningar ned till en beslutshöjd av lägst 30 m (100 fot) och RVR av lägst 350 m,</p> <p>d) Precisionsinflygningsbana kategori IIIA</p> <p>Bana utrustad med MLS, ILS eller PAR och visuella hjälpmedel avsedd för instrumentinflygningar ned till en beslutshöjd understigande 30 m (100 fot) eller utan beslutshöjd och med RVR av lägst 200 m,</p> <p>e) Precisionsinflygningsbana kategori IIIB</p> <p>Bana utrustad med MLS eller ILS jämte anordning för automatisk siktmätning och visuella hjälpmedel avsedd för instrumentinflygningar utan beslutshöjd och med RVR av lägst 50 m.</p>
Instrumentflygning	Flygning där flygläget bestäms enbart med hjälp av luftfartygets instrument.
Instrumentflygplats	Se Flygplats.
Instrumentinflygning	(Instrument approach procedure) På förhand fastställda manövrer som utförs med referens till flyginstrumenten för att med fastställd vertikal hinderfrihet föra ett luftfartyg till ett läge varifrån landning kan utföras och därefter, om landning inte sker, till ett läge där kriterier för hinderfrihet vid väntning eller på sträcka gäller.
Instrumentinflygningsområde	(Instrument approach area) Inflygningsområde som tillhör instrumentbana i den landningsriktning för vilken ett radioinflygningshjälpmedel finns installerat.
Instrumenttid	Instrumenttid på marken eller instrumenttid under flygning.
Instrumenttid på marken	(Instrument ground time) Tid som erhålls i godkänt hjälpmedel för syntetisk flygträning.
Instrumenttid under flygning	(Instrument flight time) Flygtid som erhålls som förare under flygning med hjälp av endast instrument och utan yttre referenspunkter.

I

Instrumentväderförhållanden	(Instrument meteorological conditions . IMC) Väderförhållanden uttryckta i värden för flygsikt, avstånd från moln, sikt samt molnbas (>4/8) lägre än fastställda minima för visuella väderförhållanden. (LFS 2002:156)
Insväng	(Inbound turn) En sväng från utflygningskursen till inflygningskursen. (LFS 2002:156)
Integrerad trafikflygarutbildning	En trafikflygarutbildning, som är godkänd av Luftfartsinspektionen och innehåller grundflygutbildning, trafikflygarutbildning och i vissa fall IFR-utbildning och bildar en gemensam och sammanhållen utbildning. (LFS 1996:26)
Interimistiskt luftvärdighetsbevis	Se Luftvärdighetshandling, punkt b).
Internationellt NOTAM-kontor	(International NOTAM office) Ett av en stat utsett tjänsteställe för internationellt utbyte av NOTAM. (LFS 2002:156)
ITU	(International Telecommunication Union) Organisationen är ett av FN:s specialorgan.

J

- JAA** (Joint Aviation Authorities) Ett antal samverkande europeiska luftfartsmyndigheter.
- JAR** (Joint Aviation Requirements) Gemensamma europeiska luftfartsbestämmelser för JAA-myndigheterna.
- Jordbruksflyg** (Agricultural operation) Luftfart i syfte att från luften sprida frö, gödnings- eller bekämpningsmedel.
- JTSO** (JAA Technical Standard Order) JAA:s motsvarighet till TSO.
(LFS 1996:26)

K

Katastrof	En händelse som leder till förlust av flera människoliv. (LFS 2002:156)
Kategori av luftfartyg enligt BCL-C	(Aircraft category) Luftfartyg med gemensamma grundläggande egenskaper. Följande kategorier finns: flygplan, helikopter, segelflygplan, friballong, ultralätt flygplan och gyroplan.
Kategori I-operationer	(Category I-operations) Precisionsinflygning ned till en beslutshöjd av lägst 60 m (200 fot) över tröskeln. RVR får vara lägst 550 m eller den meteorologiska sikten lägst 800 m.
Kategori II-operationer	(Category II-operations) Precisionsinflygning ned till en beslutshöjd lägre än 60 m (200 fot) men ej lägre än 30 m (100 fot) och med RVR lägst 350 m.
Kategori III A-operationer	(Category III A-operations) Precisionsinflygning med antingen beslutshöjd lägre än 30 m (100 fot) eller med ingen beslutshöjd och med RVR lägst 200 m.
Kategori III B-operationer	(Category III B-operations) Precisionsinflygning med antingen beslutshöjd lägre än 15 m (50 fot) eller med ingen beslutshöjd och med RVR lägre än 200 m men lägst 50 m.
Kategori III C-operationer	(Category III C-operations) Precisionsinflygning med ingen beslutshöjd och utan RVR begränsning.
Klarera	Att lämna klarering till ett luftfartyg. (LFS 2002:156)
Klarerad flyghöjd	Den flyghöjd som ett visst luftfartyg har fått klarering att bibehålla, stiga till eller sjunka till. (LFS 2002:156)
Klarerad flygväg	Den flygväg som ett visst luftfartyg har fått klarering att följa. (LFS 2002:156)
Klarering	Ett tillstånd att framföra ett luftfartyg enligt de villkor som anges av en flygtrafikledningsenhet. (LFS 2002:156)
Klareringsgräns	Den punkt till vilken ett luftfartyg erhållit klarering. (LFS 2002:156)
Klass A-fix	(Class A position) Ett fix med noggrannhet inom 9 km/5 NM vid platstagning. (LFS 2002:156)
Klass av luftfartyg enligt BCL-C	Typer av luftfartyg som i certifikat- och utbildningshänseende är sammanförda.
Kolli	(Package) Den kompletta transportfärdiga produkten bestående av förpackning med innehåll.

K

Kompasskompensering	Införande av kompenseringsmagnet(er) i det magnetiska kraftfält, som påverkar en installerad magnetkompass, för att reducera avvikelser mellan indikerade kompasskurser och magnetiska kurser.
Kompetensbevis	Bevis som ger namngiven person rätt att utföra i beviset angivna arbetsuppgifter. Beviset skall vara utfärdat av ansvarig instans. Jfr Behörighetsbevis.
Konisk yta	(Conical surface) Fastställd yta som lutar utåt/uppåt från den yttre begränsningen av den horisontella ytan upp till en fastställd höjd.
Konstruktionsenhet	Flygmaterielenhet annan än komplett luftfartyg som omfattas av konstruktionsbestämmelser för flygmateriel, såsom motorer, propellrar, rotor, hjälppaggregat eller styrorgan.
Kontrollant	Person utsedd av Luftfartsinspektionen att genomföra praktiskt prov för certifikat eller behörighetsbevis.
Kontrollerad flygning	(Controlled flight) Flygning för vilken flygkontrolltjänst utövas.
Kontrollerad flygplats	(Controlled aerodrome) Flygplats där flygplatskontrolltjänst utövas.
Kontrollerad VFR-flygning	(Controlled VFR flight) Kontrollerad flygning som utförs enligt visuelflygreglerna.
Kontrollerat luftrum	(Controlled airspace) Ett avgränsat luftrum där flygkontrolltjänst utövas för IFR-flygningar och för VFR-flygningar i enlighet med de regler som följer av hur ATS-luftrummet är klassificerat. (LFS 2002:156)
Kontrollflygning (teknisk)	Sammanfattande benämning på följande: Materielkontrollflygning . som utgör en del av den kontinuerliga övervakningen av luftvärdigheten hos luftfartyg i drift. Produktionskontrollflygning . i samband med serietillverkning. Typkontrollflygning . i samband med importgranskning.
Kontrollområde	(Control area . CTA) Kontrollerat luftrum som sträcker sig uppåt från en angiven, ovanför jordytan belägen gräns i höjddled.
Kontrolltid	(Control time) Tiden från det att brandsläckning inletts intill dess brandintensiteten reducerats med ca 90 % inom det kritiska området.
Kontrollzon	(Control zone . CTR) Kontrollerat luftrum som sträcker sig från jordytan upp till en angiven övre gräns.
Konvertering	Se Utbyte av utländskt certifikat. (LFS 1996:26)

K

Korrekt varubenämning	<p>(Proper shipping name) I alla transporthandlingar och på förpackningar använda korrekta, tekniska varubenämningar på farligt gods.</p> <p><i>Anm. Anm. Handelsnamn, varumärke eller annan ej vedertagen varubeteckning godtas inte.</i></p>
Kritisk motor	<p>(Critical engine) Den av flygplanets motorer, som vid bortfall mest försämrar flygplanets prestanda eller manövrerbarhet under rådande omständigheter.</p>
Kritiska data	<p>Data där, om de används i förvanskad form, det föreligger en hög sannolikhet för att flygningens och landningens fortsatta säkerhet skall utsättas för allvarlig risk med fara för katastrof.</p> <p>(LFS 2004:61)</p>
Kritiskt läge	<p>(Emergency phase) Den sammanfattande benämningen för ovisshetsläge, beredskapsläge eller nödläge.</p> <p>(LFS 2002:156)</p>
Kritiskt område	<p>(Critical area) Område kring ett luftfartyg inom vilket en brand måste kunna kontrolleras för att möjliggöra evakuering av de ombordvarande.</p>
Kurs	<p>(Heading) Riktning i vilken ett luftfartygs längdaxel pekar, vanligen uttryckt i grader medurs från nord (rättvisande, magnetisk, kompasskurs eller grid).</p>
Körtid	<p>Med körtid avses tiden för räddningsenheternas förflyttning från utgångsläget till olycksplatsen.</p>

L

Landningsmassa (Landningsvikt)	(Landing mass . LM) Luftfartygets massa vid första markkontakt vid landning (sättning). (LFS 2000:50)
Landningsområde	Se Start- och landningsområde.
Landningsriktningsljus	Ljus avsedda att ge upplysning om landningsriktning vid helikopterflygplats.
Landningsriktningspil	Markering avsedd att ge upplysning om landningsriktning vid helikopterflygplats.
Landningsstråk	Område avsett för luftfartygs start och landning . i regel inte försett med permanent yta.
Landningssträcka	(Landing distance) Avståndet mellan tröskel och den punkt där flygplanet kan bringas att stanna sedan det passerat tröskeln på 15 m (50 fot) höjd, med den fart som föreskrivs i flyghandboken.
Landningstur	(Landing sequence) Den ordning i vilken luftfartyg kommer att landa enligt de klareringar som har erhållits. (LFS 2002:156)
Lanternprov	Kompletterande färgsinnestest med bl.a. speciell lantern, som godkänts av Luftfartsinspektionen och som används för att typen och omfattningen av en persons färgsinnestest skall kunna bestämmas.
Lastbrygga	(Cargo rack) Typgodkänd brygga fast installerad på en helikopter för medförande av yttre last.
LDA	(Landing distance available) Tillgänglig landningssträcka.
LDAH	(Landing distance available helicopter) Tillgänglig landningssträcka för helikopter. (LFS 1997:51)
Ledningstjänst för trafik på plattan	(Apron management service) Tjänst som tillhandahålls för att reglera luftfartygs och fordons verksamhet och rörelser på platta.
Ljudregistrator	(Cockpit voice recorder) Utrustning i luftfartyg för kontinuerlig registrering av tal, ljud och signaler i förarrummet under flygning.
Ljussystems tillförlitlighet	(Light system reliability) Sannolikheten för att en komplett installation fungerar inom de specificerade toleranserna och att systemet är operativt användbart.

L

Lokal behörighet	<p>Ett lokalt tillägg</p> <ul style="list-style-type: none">- som anges i eller som är knutet till ett certifikat och utgör en del därav och som anger ICAO platsindikator och sektorer och/eller arbetspositioner där certifikatinnehavaren har kompetens och tillstånd att arbeta, eller- som anges i eller som är knutet till ett behörighetsbevis för AFIS och utgör en del därav och som anger ICAO platsindikator och arbetspositioner där innehavaren av behörighetsbeviset har kompetens och tillstånd att arbeta, eller- som visar vilka arbetspositioner som annan personal inom flygtrafiktjänsten har kompetens och tillstånd att arbeta i. <p>(LFS 2004:61)</p>
Luffartsskola	<p>Organisation som har Luffartsinspektionens tillstånd att bedriva utbildning för certifikat och behörighetsbevis.</p>
Luffartsstation	<p>(Aeronautical station) En landstation i den rörliga trafiken för luftfarten. I vissa fall kan en luffartsstation vara placerad ombord på ett fartyg eller på en plattform till sjöss.</p> <p>(LFS 2002:156)</p>
Luffartsverksamhet	<p>Flygföretag, flygplats, flygskola, flygverkstad, flygtrafiktjänst, tillverkare eller annan som erhållit Luffartsverkets tillstånd eller godkännande.</p>
Luffartsverksamhet av särskild art	<p>Flygverksamhet som av säkerhetsskäl kräver Luffartsverkets tillstånd eller godkännande.</p> <p>(LFS 1996:26)</p>
Luffartyg	<p>(Aircraft) Anordning som kan erhålla bärkraft i atmosfären genom luftens reaktioner med undantag av dess reaktioner mot jordytan.</p>
Luffartyg certifierade för enpilotbemanning	<p>(Aircraft certificated for single-pilot operation) Typ av luffartyg som registreringslandet vid certifieringsprocessen fastställt att det med betryggande säkerhet kan framföras med en minimibesättning av en förare.</p>
Luffartygs beteckning	<p>(Aircraft identification) En grupp bokstäver eller siffror, eller en kombination därav, som antingen är identisk med eller är en kodad motsvarighet till luffartygets anropssignal vid förbindelse med detsamma, och som används för att identifiera luffartyget i markförbindelser inom flygtrafikledningen.</p> <p>(LFS 2002:156)</p>
Luffartygsstation	<p>(Aircraft station) Radiostation ombord på luffartyg med undantag av station i livbåt placerad ombord på luffartyg.</p>
Luftled	<p>(Airway . AWY) Kontrollområde eller del därav, utformat som en korridor och försett med hjälpmedel för radionavigering.</p>
Luftrumspanering	<p>(Airspace management . ASM) En verksamhet med uppgift att möjliggöra ett optimalt utnyttjande av luftrummet.</p> <p>(LFS 2002:156)</p>
Luftskepp	<p>Luffartyg lättare än luften som framdrivs av en kraftkälla.</p>

L

Luftvärdig flygmateriel	Flygmateriel som är konstruerad, byggd, utrustad och underhållen samt har sådana flygegenskaper att säkerhetens krav tillgodoses.
Luftvärdighetsbevis	(Certificate of airworthiness . CofA) Handling som enligt ICAO skall finnas för varje luftfartyg som nyttjas i internationell luftfart. Handlingen skall vara utfärdad eller godtagen av den stat i vilket luftfartyget är registrerat.
Luftvärdighetsdirektiv (LVD)	(Airworthiness directives . AD) Obligatoriska krav på modifiering, utbyte av delar, inspektioner, underhållsåtgärder eller ändringar av operativa begränsningar och procedurer etc som tillverkningsstaten eller Luftfartsinspektionen funnit nödvändiga för luftfartygets fortsatta luftvärdighet och för dess säkra flygning.
Luftvärdighetshandling	Handling som utvisar att ett luftfartyg kan anses luftvärdigt innebärande att det är så konstruerat, byggt, utrustat och vidmakthållet samt har sådana flygegenskaper att säkerhetens krav är tillgodosedda. Handlingen, som kan vara begränsad till att avse luftfart av viss art eller inom visst område, kan utgöras av: a) Luftvärdighetsbevis för luftfartyg som skall eller är infört i det svenska luftfartygsregistret b) Interimistiskt luftvärdighetsbevis i form av: Interim Certificate of Airworthiness, som vid import medger överföringsflygning från utrikes ort av luftfartyg infört i bihanget till det svenska luftfartygsregistret, och för vilket luftvärdighetsbevis enligt a) ovan skall utfärdas eller c) Tillfälligt flygtillstånd, som medger kontrollflygning av importerat, reparerat eller modifierat luftfartyg och i vissa fall fortsatt flygning i avvaktan på utfärdande av luftvärdighetsbevis. d) Exportluftvärdighetsbevis för luftfartyg som avses exporteras. <i>Anm. Anm. Beträffande utfärdande av luftvärdighetshandling, se BCL-M 1.7 och BCL-M 5.4.</i>
Luftvärdighetsintyg	(Airworthiness release) Intyg som är utfärdat av godkänd underhålls-/tillverkningsinstans och som utvisar dels att reparation, modifiering eller byte av apparater, instrument eller komponenter har utförts i överensstämmelse med godkänt arbetsunderlag, dels att flygmateriel, med undantag av komplett luftfartyg, är klar att sättas i drift efter utförd tillverkning, reparation, tillsyn/översyn eller modifiering.
Luftvärdighetsperiod	Den formella giltighetstiden för första eller efterföljande luftvärdighetsbevis.
LVD	Se Luftvärdighetsdirektiv.
LVO	(Low visibility operations) Den sammanfattande benämningen för LVTO och kategori-II- och kategori-III-verksamhet. (LFS 2002:156)

L

LVP	(Low visibility procedures) De procedurer som tillämpas på en flygplats med syfte att bibehålla hög säkerhet vid LVO. (LFS 2002:156)
LVTO	(Low visibility take-off) En start som genomförs vid RVR lägre än 400 m. (LFS 2002:156)
Lyftinrättning	En anordning fast monterad i en helikopter för fäste av hängande last. Anordningen består vanligen av en lastkrok, som kan utlösas såväl mekaniskt som elektriskt av föraren. I lyftinrättningen kan vägningsutrustning ingå.
Lyftredskap	Lös utrustning . såsom lastnät, lastbehållare, linor, lyftband, kättingar, stroppar, ringar, krokar, ok, blockschackel, linlås och lekare . som används för att förbinda hängande last med helikopterns lastkrok.
Låginflygning	(Low approach) En överflygning av flygplatsen eller banan efter en instrumentinflygning, visuellinflygning eller VFR-inflygning som innefattar en pådragsmanöver då föraren avsiktligt avbryter inflygningen på beslutshöjd, minimiflyghöjd, kritisk höjd eller en annan angiven lägsta flyghöjd. (LFS 2002:156)
Lågpassage	(Low pass) En förbiflygning av tornet eller en annan observationspunkt på mycket låg höjd för visuell inspektion från marken av t.ex. landstället. (LFS 2002:156)
Långdistansflygning med tvåmotoriga flygplan	(ETOPS) Flygverksamhet som bedrivs på sträckor där flygplanet i någon punkt längs färdvägen kommer att vara mer avlägset från en användbar flygplats (adequate aerodrome), än vad som motsvarar 60 minuters flygning i vindstilla och med en marschfart som kan bibehållas med en motor ur funktion.
Lägsta radarledningshöjd	(Minimum vectoring altitude) Den lägsta flyghöjd MSL på vilken radarledning av IFR-flygning får ske från hinderfrihetssynpunkt, utom vid SRE- eller PAR-inflygning. (LFS 2002:156)
Lägsta sektorhöjd	(Minimum sector altitude . MSA) För en procedur enligt AIP SVERIGE: Den lägsta höjd över havet som i trängande situation ger minst 1000 ft (300 m) hinderfrihet över varje föremål inom den aktuella sektorn (kvadranten) av en cirkel med radien 25 NM (46 km) och med centrum i ett radionavigeringshjälpmedel. (LFS 2002:156)
Lämplig flygplats	(Suitable aerodrome) En användbar flygplats (adequate aerodrome), där vid beräknad tidpunkt för användning väderrapporter och prognoser indikerar att väderförhållandena kommer att vara lika med eller bättre än de värden som gäller för alternativflygplats en-route. Även förväntade banförhållanden skall ingå i bedömningen av flygplatsens lämplighet.
Lätta luftfartyg	(Light aircraft) Flygplan med en högsta tillåten flygmassa som inte överstiger 5 700 kg och helikoptrar med en högsta tillåten flygmassa som inte överstiger 2 700 kg.

M

MA/MH	Se Minimihöjd.
Machtal	Kvoten mellan ett luftfartygs fart i en luftmassa och ljudvågornas hastighet i samma luftmassa. (Mått på inverkan av luftens kompressibilitet.)
Magnetiskt material	(Magnetized material) Material som, förpackat för flygtransport, har en magnetisk flödestäthet större än 0,159 A/m på ett avstånd av 2,1 m från någon punkt på försändelsens yta.
Manöverområde	(Manoeuvring area) Den del av en flygplats som är avsedd för luftfartygs start, landning och taxning. I manöverområdet ingår dock inte plattor, uppställningsplatser, klargöringsområden eller flygplanvägar.
MAPt	(Missed approach point) Den punkt i en instrumentinflygning vid vilken förfarande för avbruten inflygning senast måste inledas för att erforderlig hinderfrihet skall innehållas.
Markeffekt	<p>(Ground effect) Ett förhållande där lyftkraften förbättras genom reaktionen från markytan mot luftflödet från rotorsystemet (d.v.s. tillskottslyftkraft erhålls), när en helikopter eller annat luftfartyg av VTOL-kategori manövrerar nära marken.</p> <p><i>Anm. Anm. 1 Med VTOL avses ett luftfartyg med egenskaper som tillåter det att starta och landa vertikalt.</i></p> <p><i>Anm. 2 För flertalet helikoptertyper förbättras lyftkraften av markeffekten upp till en höjd motsvarande ungefär en rotordiameter.</i></p> <p>(LFS 2002:156)</p>
Markljus för luftfarten	<p>(Aeronautical ground light) Varje ljus, utom det som förs av ett luftfartyg, som tjänar luftfarten.</p> <p>(LFS 2002:156)</p>
Markmätning	Kontroll av teleutrustningens tekniska driftprestanda, som utförs med hjälp av mätutrustning på marken.
Markplacerad ljuskälla	(Aeronautical ground light) Ljuskälla avsedd för navigeringshjälp åt luftfarten.
Marktjänst	<p>(Ground service) Tjänst som i vissa fall krävs för att under luftfartygets markuppehåll utföra nödvändiga arbetsuppgifter. Marktjänst kan indelas i:</p> <p>Expeditionstjänst: Tjänst med uppgift att utföra det expeditjonsarbete som erfordras i samband med luftfartygs markuppehåll och vid handhavande av passagerare, bagage och gods.</p> <p>Ramptjänst: Tjänst med uppgift att lasta och lossa luftfartyg samt att utföra erforderliga servicearbeten i samband med luftfartygs markuppehåll, dock inte flygteknisk underhållstjänst.</p> <p>(LFS 2000:50)</p>
Marschhöjd	(Cruising level) Flyghöjd som bibehålls under betydande del av flygning.

M

Massa	(Mass) Den sammanlagda mängden av materia i en kropp (luftfartyg, person, last eller dylikt), som manifesteras i dess tyngd och tröghet. "Massa" är synonymt med "vikt". (LFS 2000:50)
MEL	(Minimum equipment list) Av flygföretag utarbetad förteckning över de av ett luftfartygs system, komponenter och utrustningar, som under vissa betingelser och/eller iakttagande av kompenserande föreskrifter, kan vara helt eller delvis ur funktion eller saknas. Om MMEL finns utgör den minimikrav.
Mellanliggande inflygning	(Intermediate approach) Den del av en instrumentinflygning som utförs: 1) mellan mellanliggande inflygningsfix (IF) och fix/punkt för slutlig inflygning (FAF/FAP), eller 2) mellan slutet av bassväng eller racetrack och fix/punkt för slutlig inflygning (FAF/FAP). (LFS 2002:156)
MET	(Meteorological service for air navigation) Meteorologisk tjänst.
METAR	Regelbunden meteorologisk rapport för luftfarten (i meteorologisk kodform).
Meteorological office	Flygväderkontor. (LFS 1996:26)
Meteorologisk rapport	METREPORT (LFS 1996:26)
Meteorologisk sikt	Se Sikt.
Meteorologisk tjänst	Flygvädertjänst. Sammanfattande benämning på observationstjänst, prognostjänst, övervakningstjänst och delgivningstjänst för luftfarten. (LFS 1996:26)
MFL	Meddelande från Luftfartsinspektionen.
MIL-sektor	Ett avgränsat luftrum inom vilket en områdeskontroll utövar flygtrafikledning för militär luftfart. (LFS 2002:156)
Militär flygplats	Flygplats för vilken militär chef är huvudman.
Minimihöjd	(Minimum altitude/minimum height . MA/MH) För icke-precisionsinflygning fastställd flyghöjd som får underskridas endast om inflygningen kan fullföljas med visuell referens till banan, banljusen eller inflygningsljusen.
MLS	Microwave landing system.

M

MMEL	(Master minimum equipment list) Av flygplantillverkaren utarbetad och av tillverkningslandets säkerhetsmyndighet godkänd MEL.
Mod	(Mode) Se SSR-mod. (LFS 2002:156)
Modifiering av flygmateriel	Ändring av flygmateriel som antingen är föreskriven på grund av att den existerande konstruktionen inte uppfyller uppställda luftvärdighetskrav eller är önskad av andra skäl och som orsakar avvikelse från gällande typdokumentation. Större modifiering: Modifiering vars rätta utförande är av väsentlig betydelse för materielens typegenskaper i fråga om funktion, hållfasthet, prestanda, massa (vikt), balans, flygegenskaper eller annan egenskap av väsentlig betydelse för materielens luftvärdighet. Mindre modifiering: Modifiering som inte är att hänföra till "större modifiering". (LFS 2000:50)
Modifiering av markmateriel	Ändring av annan materiel än flygmateriel som är av betydelse för luftfartens säkerhet.
Modifieringsgodkännande	Handling utfärdad av luftfartsmyndighet, som intygar att en angiven modifiering av typgodkänd flygmateriel granskats och godkänts.
Modifieringsgranskning	Sådan granskning av konstruktion, beräkningar, mark- och flygprov samt dokumentation som erfordras för utfärdande av modifieringsgodkännande.
Modulutbildning	Flygutbildning bestående av separata block (moduler) enligt måldokumentet, där närmast föregående block skall vara slutfört och godkänt innan teoretisk examination och flygprov för nästa får avläggas. (LFS 1996:26)
MOE	(Maintenance organisation exposition) Verkstadshandbok inom en JAR-145-godkänd verkstad. (LFS 1996:26)
Molnbas	(Cloud-base) Det vertikala avståndet mellan marken (vattnet) och ett molns undersida.
Molntäckeshöjd	(Ceiling) Höjden över marken eller vattnet till undersidan av det lägsta molntäcket under 6 000 m (20 000 fot), som täcker mer än halva himlen.
Motläsning	(Readback) Det förfarande då en mottagande station läser tillbaka hela eller tillämplig del av ett mottaget meddelande till en sändande station för att den sändande stationen skall kunna kontrollera att meddelandet har tagits emot riktigt. (LFS 2002:156)
Motorsegelflygplan	(Motor glider) Luftfartyg med en eller flera motorer som när motorn (motorerna) inte är i gång har egenskaper som ett segelflygplan. <i>Anm. Anm. I luftvärdighetsbeviset anges om ett luftfartyg är motorsegelflygplan.</i>

M

MSA	Se Lägsta sektorhöjd. (LFS 2002:156)
MSL	(Mean sea-level) Havsyntans medelnivå.
Målflygplats	(Aerodrome of intended landing) Avsedd landningsplats.
Målgång	Målflygning utan bogserat släp.
Mättnings- och inspektionsflyg	(Inspection flight) Luftfart för geologisk undersökning eller för inspektion av kraftledningar, linbanor eller liknande.
Mörker	(Darkness) Tillstånd som anses råda under den tid mellan solnedgång och soluppgång då på grund av nedsatt dagsljus ett framträdande obelyst föremål inte tydligt kan urskiljas på avstånd över 8 km. (LFS 2000:50)
Mörkerbehörighet	Behörighet för A/AH-certifikatinnehavare att flyga under mörker.

N

NASEC	Se Nationell säkerhetskommitté.
Nationell säkerhetskommitté	(National Civil Aviation Security Committee) Rådgivande organ för securityåtgärder på nationell nivå. Kommittén sammankallas och leds av Luftfartsverket.
NDB	(Non-directional radio beacon) Radiofyr som sänder oriktade radiosignaler genom vilka man med instrument i ett luftfartyg kan bestämma bäringen till fyren.
Nettoflygbana	(Net flight path) Den nominella flygbana ett flygplan kan prestera under i konstruktionsbestämmelserna angivna förutsättningar.
Nettokvantitet	(Net quantity) Mängd eller volym av farligt gods som ingår i ett kolli exklusive mängden eller volymen av förpackningsmaterialet.
Nettostigbana	(Net take-off flight path) Den nominella stigbana ett flygplan kan prestera under start vid i konstruktionsbestämmelserna angivna förutsättningar reducerad med vissa angivna värden på stiggradient.
Normal operationszon	(Normal operating zone . NOZ) Ett avgränsat luftrum som sträcker sig ut åt båda sidor om ILS och/eller MLS inflygningslinje. Vid oberoende parallella inflygningar beaktas endast den inre hälften av den normala operationszonen. (LFS 2002:156)
Normalklass	Klass av luftfartyg som har internationellt accepterade luftvärdighetsbevis. Ett luftfartyg i denna klass som är luftvärdigt får normalt passera internationella gränser utan särskilda tillstånd från berörda myndigheter. I Sverige har denna klass indelats i transportkategori och standardkategori. (LFS 1996:26)
NOTAM	(NOTAM) Meddelande som distribueras via telekommunikation och innehåller information om tillkomst, beskaffenhet eller förändring av anläggningar, tjänster, föreskrifter eller hinder för luftfart, om vilket kännedom i tid är av väsentlig betydelse för flygtrafiken. (LFS 1996:26)
NOZ	Se Normal operationszon. (LFS 2002:156)
NTZ	Se Spärrzon. (LFS 2002:156)
Nyttolast	Payload) Den del av tillsatsmassan (tillsatsvikten) som utgörs av last och i vilken passagerare, bagage och gods ingår. (LFS 1996:26) (LFS 2000:50)
Närvarosystem	Sammanfattande benämning för anläggning/utrustning avsedd för detektering och övervakning av trafik inom manöverområdet. (LFS 1996:26)

N

- Nästan parallella banor** (Near-parallel runways) Rullbanor som inte berör varandra och vars grundlinjer konvergerar/divergerar med högst 15°.
(LFS 2002:156)
- Nödläge** (Distress phase) En situation under vilken det med skälig visshet kan antas att ett luftfartyg och de ombordvarande befinner sig i allvarlig och överhängande fara eller behöver omedelbar hjälp. Beteckning: DETREFSA.
(LFS 2002:156)
- Nödtillfälle** (Distress) Ett tillstånd, då allvarlig och/eller överhängande fara hotar och då omedelbar hjälp behövs. (Nödsignal på radiotelefoni: MAYDAY.)
(LFS 2002:156)

O

OAT	Se Operationell flygtrafik. (LFS 2002:156)
Obemannad friballong	(Unmanned free balloon) Fritt flygande, obemannat luftfartyg lättare än luften och inte framdrivet av egen kraftkälla.
Oberoende parallella avgångar	(Independent parallel departures) Samtidiga avgångar från parallella eller nästan parallella banor. (LFS 2002:156)
Oberoende parallella inflygningar	(Independent parallel approaches) Samtidiga inflygningar till parallella eller nästan parallella instrumentbanor, där det inte har föreskrivits att radarseparation skall upprätthållas mellan luftfartyg på dessa rullbanors grundlinjer. (LFS 2002:156)
Obrukbart ljus	(Light failure) En markplacerad ljuskälla anses obrukbar när medelljusintensiteten i fastställda spridningsvinklar och inriktning understiger 50% av medelljusintensiteten hos en ny enhet.
Observationstjänst för flygväder	En verksamhet för bestämningen av ett eller flera meteorologiska element. (LFS 2002:156)
OCA/H	(Obstacle clearance altitude/height) Den lägsta höjd över havet (OCA) alternativt den lägsta höjd över berörd bantröskel eller över flygplatsen (OCH) som får tillämpas vid inflygning för landning för att tillförsäkra att fastlagda hinderfrihetskriterier innehålls.
OCL	(Obstacle clearance limit) Den höjd ovanför QFE-datum under vilken föreskriven minsta vertikala hinderfrihet inte kan bibehållas antingen under instrumentinflygning eller vid avbruten inflygning.
OFZ	Se Hinderfri zon.
Olycka med farligt gods	(Dangerous goods accident) Händelse vid eller i anslutning till flygtransport av farligt gods som resulterar i dödsfall eller allvarlig skada på person eller större egendomsskada.
Områdeskontroll	(Area control centre . ACC) Organ som utövar områdeskontrolltjänst inom sitt ansvarsområde.
Områdeskontrolltjänst	(Area control centre) Flygkontrolltjänst för kontrollerade flygningar inom kontrollområde.
Områdesnavigering	(Area navigation . RNAV) En navigeringsmetod som gör det möjligt för ett luftfartyg att följa valfri flygväg antingen inom ett stationsbundet navigeringshjälpmedels täckområde eller inom gränserna för ett slutet (selfcontained) hjälpmedels möjligheter eller genom en kombination av dessa. <i>Anm. Anm. Med "slutet hjälpmedel" avses här ett flygburet navigeringssystem, som är oberoende av utanför luftfartyget befintliga hjälpmedel. Exempel på stationsbundet hjälpmedel är VOR/DME och på slutet hjälpmedel INS.</i> (LFS 1996:26) (LFS 2000:50) (LFS 2002:156)

O

Omställningspunkt	<p>(Change-over point) Den punkt där det förväntas att ett luftfartyg som navigerar längs ett avsnitt av en ATS-flygväg, som definieras av VOR-stationer, ändrar sin primära navigeringsreferens från bakomliggande hjälpmedel till det närmast föreliggande.</p> <p><i>Anm. Anm. Omställningspunkter fastställs för att uppnå bästa balans mellan hjälpmedlen vad gäller signalstyrka och -kvalitet på alla flyghöjder som skall användas samt för att säkerställa att alla luftfartyg som befinner sig i en och samma del av ett flygvägs-avsnitt begagnar samma källa för att inhämta riktningangivelser.</i></p>
On Condition	<p>(On condition . OC) En preventiv underhållsprocess som innebär att komponent-er, enheter och system får vara installerade i ett luftfartyg så länge de fungerar normalt.</p>
Operationell flygtrafik	<p>(Operational air traffic . OAT) Militära flygningar som inte utförs som allmän flygtrafik (GAT).</p> <p>(LFS 2002:156)</p>
Operativ instruktör	<p>(On the Job Training Instructor - OJTI) En befattningshavare inom flygtrafiktjänsten som övervakar och handleder en elev eller en annan person som saknar egen behörighet för att få utföra de operativa arbetsuppgifterna.</p> <p>(LFS 2004:61)</p>
Operativt prov	<p>(Operational check) Prov som utförs för att få bekräftat att komponenter, enheter och system fungerar på avsett sätt. Krav på att bestämda toleranser skall uppfyllas ställs inte.</p>
Operatör	<p>(Operator) Person, organisation eller företag som bedriver luftfartsverksamhet.</p> <p>(LFS 2000:50)</p>
Orsak	<p>(Cause) En handling, underlåtelse, händelse eller förhållande, eller en kombination av dessa, som direkt eller indirekt leder till ett haveri, ett allvarligt tillbud eller ett tillbud.</p> <p>(LFS 2004:61)</p>
Ovisshetsläge	<p>(Uncertainty Phase) En situation under vilken ovisshet råder om ett luftfartygs och de ombordvarandes säkerhet. Beteckning: INCERFA.</p> <p>(LFS 2002:156)</p>

P

PAPI	(Precision approach path indicator) Anläggning för visuell glidbaneindikering som i slutskedet av en inflygning ger löpande informationer om luftfartygets avvikelser i höjddled från anläggningens glidbana. Reducerad PAPI benämns APAPI.
PAR	Se Precisionsradar. (LFS 2002:156)
Parkeringsområde	(Parking area) Särskilt anordnat eller anvisat område för uppställning av luftfartyg.
Passagerarbrygga	Ställbar bryggförbindelse för passagerare mellan stationsbyggnad och luftfartyg.
Passagerarflygplan	(Passenger aeroplane) Flygplan som vid en flygning transporterar passagerare.
Passiv tjänst	(Passive duty) Tidsperiod under en flygtjänstperiod under vilken en besättningsmedlem är fri från all tjänst och har möjlighet till vila.
PCN	(Pavement classification number) En siffra som uttrycker en belagd överbyggnads bärighet för användning utan operativa begränsningar.
PDP	(Predetermined point . PDP) En förutbestämd punkt varifrån en flygning kan fortsättas till mål- eller alternativflygplatsen.
Pejlstation	Se Radiopejlstation.
PET	(Point of equal time) Punkt vid vilken tiden är lika att nå målflygplatsen som att flyga tillbaka till startflygplatsen.
PFT	(Periodical flight training) Periodisk flygträning som ingår i den löpande kompetensuppföljningen av certifikatinnehavare.
Pilot	(Pilot) Se förare.
Pitotsystem	Tryckgivareutrustning som förser vissa instrument och apparater med det totala lufttryck som uppstår på en yta vinkelrät mot färdriktningen då ett luftfartyg rör sig i luftrummet.
Plats	(Uncertainty Phase) En situation under vilken ovisshet råder om ett luftfartygs och de ombordvarandes säkerhet. Beteckning: INCERFA. (LFS 2002:156)
Platshöjd	Den höjd som ett luftfartyg under instrumentinflygning har vid utflygningens början. (LFS 2002:156)
Platsindikator	(Location indicator) En 4-ställig kodgrupp som har utformats i enlighet med bestämmelser föreskrivna av ICAO och tilldelats platsen för en fast station för luftfarten. (LFS 2002:156)

P

Platta	(Apron) På landflygplats avdelat område avsett för luftfartygs av- och pålastning, passagerares av- och påstigning, luftfartygs tankning, uppställning eller underhåll. <i>Anm. Anm. Benämningar som stationsplatta och hangarplatta kan användas för att ange plattans läge.</i>
PLC	Se Planeringskontroll. (LFS 2002:156)
PNR	(Point of no return) Punkt efter vilken möjlighet inte längre finns att återvända till startplatsen.
POD	(Point of decision) Punkt vid vilken förare senast måste besluta till vilken flygplats fortsatt flygning skall ske.
PPR	(Prior permission required) Förhandstillstånd erfordras före användning av en flygplats.
Praktiskt prov	Prov för att visa att föreskriven praktisk färdighet är uppnådd för ett certifikat eller behörighetsbevis.
Precisionsbana	(Precision approach runway) Bana försedd med utrustning för precisionsinflygning.
Precisionsinflygning	(Precision instrument approach) Instrumentinflygning som företas med stöd av radiohjälpmedel som ger löpande information om höjd- och sidledsavvikelser från en nominell flygbana (ILS, MLS eller PAR).
Precisionsinflygning sbana kategori I, II och III	(Precision approach runway category I, II and III) Se även Instrumentbana.
Precisionsradar	(Precision approach radar . PAR) En primärradarutrustning som används för att under slutlig inflygning bestämma ett luftfartygs läge uttryckt i höjd- och sidledsavvikelser från en nominell flygbana samt i avstånd till sättpunkten. (LFS 2002:156)
Prestandaklass 1 helikopter	(Performance class 1 helicopter) Helikopter med prestanda så att den i händelse av motorbortfall kan utföra en säker landning på start- och landningsområdet eller fortsätta flygningen till en lämplig landningsplats, beroende på vid vilken tidpunkt motorbortfallet inträffar.
Prestandaklass 2 helikopter	(Performance class 2 helicopter) Helikopter med prestanda så att den i händelse av motorbortfall kan fortsätta flygningen, utom då motorbortfallet inträffar före en punkt efter starten eller efter en punkt vid landning, då en nödlandning måste genomföras. er en punkt vid landning, då en nödlandning måste genomföras.
Prestandaklass 3 helikopter	(Performance class 3 helicopter) Helikopter med prestanda så att den i händelse av motorbortfall, oberoende av vilken flygfas helikoptern befinner sig i, måste genomföra en nödlandning.

P

Prestandasäkerhet	Ett luftfartygs förmåga att med anpassad flygmassa (flygvikt) uppfylla krav på säkerhetsavstånd och höjdmarginaler vid start, stigning, sträckflygning och landning under hänsynstagande till banlängder, banbeskaffenhet, topografiska och meteorologiska förhållanden samt i vissa fall partiellt bortfall av motordragkraft. (LFS 2000:50)
Primär övervakningsradar	(Primary surveillance radar . PSR) En övervakningsradar som baseras på reflekterade radarsignaler. (LFS 2002:156)
Primärbana	(Primary runway) Rullbana som företrädesvis utnyttjas i relation till andra rullbanor på flygplatsen när förhållandena så tillåter.
Primärflygplats	Flygplats för linjefart som förvaltas och drivs av Luftfartsverket, inklusive för linjefart upplåten militär flygplats.
Primärradar	(Primary radar) Radarsystem som använder reflekterade radiosignaler. (LFS 1996:26)
Primärradarblipp	Se PSR-blipp. (LFS 2002:156)
Privatflyg	Annan flygverksamhet än luftfart i förvärvssyfte, luftfartsverksamhet av särskild art eller skolflyg utan förvärvssyfte.
Procedurkontrolltjänst	Ett begrepp som anger att upplysningar om luftfartygs lägen, som har erhållits på ett annat sätt än genom radar, direkt kommer till användning vid utövande av flygkontrolltjänst. (LFS 2002:156)
Procedurseparation	(Non-radar separation) Den separationsform som används när upplysningar om luftfartygs lägen erhålls på ett annat sätt än genom radar. (LFS 2002:156)
Prognos	(Forecast) Uppgift om väntade meteorologiska förhållanden avseende angiven tid eller tidsperiod och angivet område eller angiven del av luftrummet.
Prognosområde	Ett område som har fastställts för en väderenhet och för vilket en flygväderprognos normalt lämnas. (LFS 2002:156)
Provlektion	En flygning tillsammans med flyglärare/biträdande flyglärare, segelflyglärare eller ballongflyginstruktör i avsikt att bedöma om intresse finns till flygutbildning innan utbildning påbörjas.
PSR	Se Primär övervakningsradar. (LFS 2002:156)

P

PSR-blipp	(PSR blipp) En visuell angivelse i icke-symbolform på en radarskärm av ett luftfartygs läge som erhålls med primärradar. (LFS 2002:156)
Psykoaktiva substanser	(Psycoactive substances) Alkohol, opioider, cannabis, lugnande medel och sömnmedel, kokain, andra psykostimulantia, hallucinogener och flyktiga lösningsmedel. Kaffe och tobak omfattas inte av begreppet. (LFS 2000:50)
Psykologisk lämplighetsprövning	Psykologisk undersökning av förare, utförd av institution eller psykolog auktoriserad av Luftfartsinspektionen.

Q

QDM	Magnetisk kurs (ingen vind).
QDR	Magnetisk bäring.
QFE	Luftryck vid flygplatsens höjd över havet (eller vid banans tröskel).
QFE-datum	Höjd över havet som hänför sig till referensplanet genom aktuell tröskel. <i>Anm. Anm. Vid svensk militär flygplats kan QFE-datum även hänföra sig till referensplanet genom flygplatsens höjd över havet.</i> (LFS 1996:26)
QNH	Höjdmätaren är inställd så att höjden över havsytans medelnivå erhålls när man befinner sig på marken. (LFS 2002:156)

R

Racetrack	(Racetrack procedure) Ett förfarande som gör det möjligt för ett luftfartyg att minska höjden under inledande inflygning och/eller att etablera sig på färdlinjen för mellanliggande eller slutlig inflygning, när förfarandet med bassväng inte tillämpas. (LFS 2002:156)
Radar	(Radar) Radiohjälpmedel för avsökning, vilket lämnar uppgift om föremåls läge i avstånd, riktning och/eller höjd. (LFS 1996:26)
Radarflygledare	(Radar controller) En flygledare som innehar en behörighet att utöva en viss angiven radartjänst. (LFS 2002:156)
Radarflygväg	(Radar route) En publicerad flygväg för ankommande trafik längs vilken ett luftfartyg normalt radarleds till slutlig inflygning. (LFS 2002:156)
Radarföljning	(Radar monitoring) Användningen av radar i syfte att förse ett luftfartyg med upplysningar och råd beträffande avvikelser av betydelse från den nominella flygbanan. (LFS 2002:156)
Radaridentifiering	(Radar identification) Den situation som råder när ett luftfartygs radarretur syns på radarskärmen och med visshet identifieras av flygledaren. (LFS 2002:156)
Radarinflygning	(Radar approach) Den inflygning som utförs av ett luftfartyg under ledning av en radarflygledare. (LFS 2002:156)
Radarinflygningsområde	Ett område för radarinflygning med fastställda toleranser. (LFS 2002:156)
Radarinformationstjänst	Ett område för radarinflygning med fastställda toleranser. (LFS 2002:156)
Radarkarta	(Radar map) Upplysningar som har lagts in på en radarskärm för att markera valda linjer och punkter. (LFS 2002:156)
Radarklotter	(Radar clutter) En visuell angivelse på en radarskärm för att markera valda linjer och punkter. (LFS 2002:156)
Radarkontakt	(Radar contact) Det förhållande som råder då ett visst luftfartygs radarretur är synlig och identifierad på en radarskärm. (LFS 2002:156)

R

Radarkontrolltjänst	(Radar control) Ett begrepp som anger att från radar erhållna upplysningar direkt kommer till användning när flygkontrolltjänst utövas. (LFS 2002:156)
Radarledning	(Radar vectoring) Den navigeringshjälp som grundar sig på att radar används och som tillhandahålls ett luftfartyg i form av särskilt angivna kurser. (LFS 2002:156)
Radarledningsområde	(Radar vectoring area) Ett avgränsat område med särskilt fastställd radarledningshöjd. (LFS 2002:156)
Radarpositionssymbol	(Radar position symbol . RPS) En visuell markering i symbolform på radarskärmen av ett luftfartygs läge, erhållen efter automatisk behandling av lägesdata som inhämtas med primär- och/eller sekundärradar. (LFS 2002:156)
Radarretur	Den sammanfattande benämningen på ett PSR-blipp och en radarpositionssymbol. (LFS 2002:156)
Radarseparation	(Radar separation) Den separationsform som används när upplysningar om ett luftfartygs läge erhålls genom radar. (LFS 2002:156)
Radarskärm	(Radar display) En elektronisk presentation av de upplysningar som erhålls genom radar och som utvisar luftfartygs lägen och rörelser. (LFS 2002:156)
Radartjänst	(Radar service) Ett begrepp som anger en tjänst som utövas direkt med hjälp av radar. (LFS 2002:156)
Radioaktivt material	(Radioactive materials) Material med en specifik aktivitet större än 74 kBq/kg (0,002/Ci/g).
Radioanflygning	(Homing) Förfarande med användande av pejltrustning på en radiostation och radiosändning från en annan, då minst en av stationerna är rörlig och den rörliga stationen ständigt rör sig mot den andra stationen.
Radiobäring	(Radio bearing) Av pejlstation uppmätt vinkel mellan riktningen till en bestämd sändare av elektromagnetiska vågor och en referensriktning. För rättvisande radiobäring är referensriktningen rättvisande nord. För magnetisk radiobäring är referensriktningen magnetisk nord.
Radiopejling	(Radio direction-finding) Bestämning av riktningen till en station eller ett föremål med hjälp av mottagna radiovågor.
Radiopejlstation	(Radio direction-finding station) Station som utför radiopejling.
Radiostation i luftfartyg	Ett luftfartygs fasta radioutrustning avsedd för radioförbindelser och radionavigering.

R

Radiotelefont	(Radiotelephony) En form av radiokommunikation främst avsedd för utväxling av information genom tal. (LFS 2002:156)
Ramptjänst	Se Stationstjänst.
Rapportpunkt	(Reporting point) Fastställt geografiskt läge i förhållande till vilket luftfartygs läge kan anges.
RD	Rotordiametern på en helikopter med gående rotor/rotorer. (LFS 1997:51)
Referensbanlängd, flygplan	(Aeroplane reference field length) Den minsta banlängd som enligt den godkända flyghandboken erfordras för ett flygplans start med högsta tillåten startmassa under standardatmosfärförmållanden och vindstilla från en horisontell bana belägen vid havsytans medelnivå. <i>Anm. Anm. Med banlängd i detta fall avses balanserad startsträcka för flygplan där detta finns angivet. I annat fall avses startsträcka.</i>
Referenspunkt för flygplats	Se ARP.
Registreringsland	(State of registry) Det land i vars luftfartygsregister ett luftfartyg är infört.
Reklamflyg	(Advertising flight) Luftfart i reklamsyfte.
Reparation av flygmateriel	Underhållsprocedur som innebär att skadad eller försliten flygmateriel återställs i luftvärdigt skick; innefattar i förekommande fall provning och kontrollflygning. Större reparation: Reparation vars rätta utförande är av väsentlig betydelse för återställande av materielens typgenskaper ifråga om funktion, hållfasthet, prestanda, flygegenskaper eller annan egenskap av väsentlig betydelse för materielens luftvärdighet. För utförandet krävs godkända teoretiska eller praktiska resurser. Mindre reparation: Reparation som inte är att hänföra till "Större reparation".
Reparation av markmateriel	Sådan procedur, som innebär att skadad eller försliten markmateriel återställs i fullgott skick.
Required navigation performance	Se RNP. (LFS 1996:26) (LFS 2000:50)
RESA	Se Säkerhetsområde vid banände.
Resedagbok för luftfartyg	(Aircraft journey log book) Dokument i vilket luftfartygets flygtider, viktigare händelser, anmärkningar och underhållsåtgärder antecknas enligt föreskrifterna i dokumentet. (LFS 1996:26)
Restriktionsområde	(Restricted area) Avgränsat luftrum över en stats landområde eller territorialvatten, inom vilket rätten till luftfart är inskränkt enligt särskilda bestämmelser.

R

Riktunkt (helikopter)	En bestämd punkt mot vilken inflygning med helikoptrar sker innan de fortsätter till sättningsområde/uppställningsplats. (LFS 1997:51)
RNAV	Se Områdesnavigering. (LFS 2000:50)
RNP	(Required navigation performance) Erforderliga navigeringsprestanda. Uppgift om den navigeringsnoggrannhet med vilken ett luftfartyg skall kunna framföras inom ett angivet luftrum. (LFS 2000:50)
RNP-värde	(RNP type) Det avstånd i nautiska mil från det avsedda läge inom vilket en flygning förutsätts befinna sig under minst 95% av den totala flygtiden. Exempel: "RNP 4" anger en navigeringsnoggrannhet av plus/minus 4 NM (7,4 km) under minst 95% av den totala flygtiden. (LFS 2002:156)
Rotorluftfartyg	(Rotorcraft) Sammanfattande benämning för helikoptrar och gyroplan.
RPS	Se Radarpositionssymbol. (LFS 2002:156)
RSC	(Repair station certificate) Benämning på en flygverkstads tillstånd (ej JAR-145-begrepp). (LFS 1996:26)
RSYD-förfarande	(Released subject your discretion with regard to.) Förfarandet för att delegera kontrollansvaret för ett eller flera luftfartyg samt villkoren för delegeringen. (LFS 2002:156)
RTODAH	(Rejected take-off distance available for helicopters) Tillgänglig sträcka av FATO där avbruten start med helikoptrar kan genomföras. (LFS 1997:51)
Rullbana	Se Bana.
Rundflyg	(Sightseeing flight) Kortare passagerarflygning i förvärvssyfte med start och landning på samma plats.
Rutindata	Data där, om de används i förvanskad form, det föreligger en mycket låg sannolikhet för att flygningens och landningens fortsatta säkerhet skall utsättas för allvarlig risk med fara för katastrof. (LFS 2004:61)
RVR	Se Bansynvidd.

R

Råmaterial	Alla för tillverkning, drift och underhåll av flygmateriel använda material som har de egenskaper som anges i en för luftfartsändamål eller för viss flygmateriel godkänd materialnorm eller motsvarande specifikation.
Räddningsflygning	(Rescue flight) Flygning med speciellt utrustat eller särskilt anmodat luftfartyg och besättning avsedda för räddningsinsats vid trängande fall eller vid nödläge som inträffat till lands eller sjöss.
Räddningsorgan	(Rescue unit) Organ som är sammansatt av utbildad personal och försett med lämplig utrustning för utövande av effektiv räddningstjänst.
Rörlig trafik för luftfarten	(Aeronautical mobile service) Radiotrafik mellan luftfartsstation och luftfartygsstation eller mellan luftfartygsstationer inbördes. Station i livbåt kan delta i sådan trafik, liksom även nödradiosändare för positionsangivelse som sänder på tilldelade frekvenser för nöd- och trängande trafik.

S

SAD	Se Swedish Airworthiness Directives.
Samordning	(Co-ordination) Den rutinmässiga kommunikationen mellan flygtrafikledningsenheter, mellan kontrollpositioner inom samma enhet eller mellan en flygtrafikledningsenhet och någon annan berörd enhet för att lämna upplysningar om ett luftfartygs rörelser, utverka eller lämna klarering eller överlämna kontrollen eller uppföljningen av en flygning. (LFS 2002:156)
Samordningsansvarig flygledare	En flygledare som är utsedd att svara för samordningen med en stridsledningsenhet inom ett visst angivet luftrum. Begreppet är tillämpligt endast i samband med samverkan mellan en flygtrafikledningsenhet och en stridsledningsenhet. (LFS 2002:156)
SAR	Se Flygräddningstjänst.
SARPS	(Standards and Recommended Practices) Av ICAOs råd antagna standarder och rekommendationer att tillämpas av medlemsstaterna.
Security-kommitté	Vid security-klassad flygplats inrättat forum för samordning och information mellan verksamhetsansvariga. Kommittén är rådgivande till flygplatschefen och sammanträder regelbundet med fastställd grund sammansättning.
Segelflygplan	(Glider/sailplane) Luftfartyg tyngre än luften utan framdrivningsanordning som erhåller lyftkraft huvudsakligen genom luftens reaktion mot ytor vilka förblir fasta under givna flygtillstånd.
Segregerade parallella operationer	(Segregated parallel operations) Samtidiga operationer på parallella eller nästan parallella instrumentbanor varvid den ena banan används enbart för inflygningar och den andra banan uteslutande för avgående luftfartyg. (LFS 2002:156)
Sektoransvarig flygledare	En flygledare som har kontrollansvaret inom en viss angiven del av luftrummet. (LFS 2002:156)
Sekundär övervakningsradar	(Secondary surveillance radar . SSR) Radarsystem som använder sändare/mottagare (frågestationer) på marken och flygburna transpondrar som överensstämmer med normer som utvecklats av ICAO.
Sekundärradar	(Secondary radar) Radarsystem i vilket en radiosignal som sänds från radarstationen förorsakar sändning av en radiosignal från en svarsstation. Jämför Transponder. (LFS 1996:26)
Separation	(Separation) En vertikal eller horisontell åtskillnad mellan kontrollerade flygningar som har upprättats av en flygkontrollenhet för att förhindra kollision mellan dessa flygningar. (LFS 2002:156)

S

SID	(Standard instrument departure) Publicerad flygväg för avgående trafik, avsedd för luftfartygs egennavigering och normalt innefattande såväl utflygningsförfarande från gällande bana som flygväg. (LFS 1996:26)
Sidvindskomponent	Markvindens komponent vinkelrätt mot banans centrumlinje.
SIGMET-uppgift	(SIGMET information) Uppgift utfärdad av ett meteorologiskt övervakningskontor beträffande förekomst eller väntad förekomst på flygsträckan av vissa angivna väderfenomen, som kan inverka på flygsäkerheten.
Signalplats	(Signal area) Iordningsställt område på flygplats för utläggning av marksignaler.
Sikt	(Visibility) Meteorologiskt begrepp som anger luftens genomskinlighet. Sikten anges som det avstånd på vilket vid dagsljus konturen av ett framträdande större föremål (t.ex. träd, hus) just försvinner på grund av luftgrumlingen (= kontursynvidden). Vid mörker bestäms sikten med utgångspunkt från det maximala avstånd på vilket en lampa av ca 100 candela kan iakttas.
Sikt vid marken	(Ground visibility) Den sikt vid flygplats som meddelas av godkänd observatör.
Simulator	Se Flygsimulator.
Sjuktransport	Flygning med sjuk eller skadad person där omedelbar och snabb transport inte är nödvändig. (LFS 2004:61)
Självständande vätska	(Pyrophoric liquid) Vätska som antänds spontant vid kontakt med luft vars temperatur är 55°C eller lägre.
Skiltnadsutbildning	Utbildning som genomförs på annan modell/variant av det luftfartyg som är infört i certifikatinnehavarens certifikat eller flygdagbok. I vissa fall krävs att skiltnadsutbildning skall vara godkänd av Luftfartsinspektionen. (LFS 1996:26)
Skuldra	(Shoulder) Område i anslutning till beläggningkant på bana, taxibana eller platta, vilket utgör övergång mellan beläggning och intilliggande markyta.
Skyddsområde för radionavigerings anläggning	Avgränsat område i anslutning till radionavigeringsanläggnings antennsystem, inom vilket särskilda restriktioner gäller för tillfälliga föremål, såsom luftfartyg, fordon, personer, växtlighet etc.
Skyddstid	(Hold over time) En beräknad tid under vilken avisningsvätska kommer att förhindra återfrysning och ackumulering av snö på de behandlade ytorna på ett luftfartyg. Skyddstiden börjar räknas då den sista påläggningen av vätska påbörjas och utgår då avisningsvätskan förlorar sin effekt. (LFS 1996:26)
Skymning	(Evening twilight) Tiden mellan solens nedgång och mörker. I luftfartssammanhang används "borgerlig skymning". (LFS 2000:50)

S

Skärmflygning	(Paragliding) Flygning med flygskärm. (LFS 2000:50)
Slask	(Slush) Vattendränkt snö som vid ett kraftigt stamp med fotsulan sprider sig med ett stänk och har en specifik täthet av 0,5.0,8.
Slutlig inflygning	(Final approach) Den del av en instrumentinflygning som börjar vid angivet(n) fix eller punkt för slutlig inflygning, eller där sådant fix (sådan punkt) inte anges, a) vid slutet av sista inflygningssväng, bassväng eller insväng i "race-track"-förfarandet, när sådant anges eller b) vid den punkt där sista angivna färdlinje i inflygningsförfarandet angörs och slutar vid en punkt i flygplatsens närhet, varifrån 1) landning kan företas, eller 2) avbruten inflygning inleds.
Släcktid	(Extinguishment time) Tiden från det att första brandfordon inlett släckning intill dess branden är helt släckt.
SMEL	(Simulator minimum equipment list) Av flygföretag utarbetad förteckning över de av en simulators system, komponenter och utrustningar, som under vissa betingelser och/eller iakttagande av kompenserande föreskrifter, kan vara helt eller delvis ur funktion eller saknas.
SMHI	Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut.
Snabbavfartstaxibana	(Rapid exit taxiway) En taxibana som ansluter till banan med en spetsig vinkel för att landande flygplan skall kunna lämna banan i högre fart än vad som är möjligt via andra avfarter och på så sätt minska den tid banan är upptagen. (LFS 2002:156)
SNOWTAM	(SNOWTAM) En särskild serie NOTAM Klass 1, som anger förekomst eller borttagande av riskfyllda förhållanden på grund av snö, is, slask eller vattensamling i samband med snö, slask och is på färdområdet och som sammanställs enligt därför fastställt formulär.

S

Snö	<p>(Snow) (på marken)</p> <p>a) Torr snö. Snö som kan blåsas bort i lös form, om den pressas ihop för hand, kommer den att falla sönder när den släpps; specifik täthet < 0,35.</p> <p>b) Våt snö. Snö som, om den sammanpressas för hand, kommer att hålla ihop och anta formen av en snöboll; specifik täthet från 0,35.0,5.</p> <p>c) Packad snö. Snö som har packats till en fast massa som motstår ytterligare komprimering och kommer att hålla ihop eller brytas i stycken om den tas upp; specifik täthet >0,5.</p>
Solens nedgång	<p>(Sunset) Solnedgång anses inträffa när solskivans mittpunkt passerar horisonten på väg ner.</p> <p>(LFS 2000:50)</p>
Solens uppgång	<p>(Sunrise) Soluppgång anses inträffa när solskivans mittpunkt passerar horisonten på väg upp.</p> <p>(LFS 2000:50)</p>
Speciell punkt	<p>(Significant point) Ett fastställt geografiskt läge som används för att definiera en ATS-flygväg eller ett luftfartygs flygbana samt för andra navigerings- och ATS-ändamål.</p> <p>(LFS 2002:156)</p>
Speciell VFR-flygning	<p>(Special VFR flight) VFR-flygning som efter tillstånd från flygkontrollenhet utförs inom kontrollzon i väderförhållanden som är sämre än VMC.</p>
Spärrzon	<p>(No transgression zone . NTZ) En avgränsad luftrumskorridor, tillämpad i samband med oberoende parallella inflygningar, som är belägen centralt mellan de båda banornas förlängda centrumlinjer och som, om den penetreras av ett luftfartyg under inflygning, gör det nödvändigt för flygledaren att ingripa i manövreringen av ett parallellt inflygande luftfartyg, om detta hotas av situationen.</p> <p>(LFS 2002:156)</p>
SSR-kod	<p>(Code (SSR)) En sifferkombination som tilldelats en speciell flerpulsig svarssignal från en transponder på mod A eller C.</p> <p>(LFS 2002:156)</p>
SSR-mod	<p>(SSR mode) En benämning som hänför sig till de specifika funktionerna hos de frågesignaler som sänds ut av en frågestation.</p> <p><i>Anm. Anm. I ICAO Annex 10 anges fyra olika moder: A, C, S och "intermode".</i></p> <p>(LFS 2002:156)</p>
STA	<p>Se Direktinflygning.</p> <p>(LFS 2002:156)</p>
Standardatmosfär	<p>(Standard atmosphere) En av ICAO fastställd referensatmosfär med bestämda fysikaliska data som temperatur, tryck, täthet m.m. för olika höjder över havets medelnivå.</p>

S

Standardinställning	(Standard setting) Höjdmätarinställningen 1013,2 hPa. (LFS 2002:156)
Standardkategori	Kategori inom normalklass. Den kategori av luftfartyg som certifierats enligt de näst strängaste konstruktionskraven inom luftfarten (FAR/JAR 23, FAR/JAR 27 eller motsvarande). <i>Anm. Anm. Flygplan och helikoptrar i normalklass med en maximal startmassa (startvikt) av 5 700 kg respektive 2 700 kg certifieras enligt sådana konstruktionskrav, samt även flygplan i så kallad "commuter category" med en startmassa av högst 8 618 kg (19 000 lb). Till denna kategori hör även flygplan som uppfyller JAR-VLA, samt segel- och motorsegelflygplan som uppfyller JAR-22 eller motsvarande. Jämför med Transportkategori.</i> (LFS 1996:26) (LFS 2000:50)
STAR	(Standard instrument arrival) Publicerad flygväg för ankommande trafik, avsedd för luftfartygs egenavigering och normalt innebärande direktinflygning till gällande bana. I vissa fall avses egenavigering utföras endast till en fastställd punkt varifrån luftfartyget radarleds till inflygningslinjen. (LFS 1996:26)
Start- och landningsområde	(Landing area) Den del av färdområdet som är avsedd för luftfartygs start eller landning.
Start-stigområde	(Take-off climb area) Fastställt område på marken eller vattnet i anslutning till en banas slut med en fastställd utsträckning i sida och längd inom vilket hinderfriheten övervakas.
Start-stigyta	(Take-off climb surface) Hinderyta som utgörs av start-stigområdets vertikala projektion på ett plan med bestämd hinderfri lutning.
Start-stoppträcka	(Accelerate-stop distance) Den horisontella sträcka som ett startande flygplan tillryggalägger under acceleration till beslutsfart (V1) och därefter under inbromsning till stillastående.
Startförlängning av rullbana	(Starter extension) Förlängning i anslutning till början av en rullbana avsedd att användas endast för start i en viss riktning. (LFS 1996:26)
Startmassa (startvikt)	(Take-off mass . TOM) Massan (vikten) hos luftfartyget vid start. TOM räknas vid början av startrullningen. (LFS 2000:50)
Startminima	Den minsta tillåtna bansynvidden för start. (LFS 2002:156)
Startrullsträcka	(Take-off run) Den horisontella sträcka som ett startande flygplan tillryggalägger till lättning plus halva horisontella sträckan från lättning till 35 fots (10,7 m) höjd, för kolvmotorflygplan 50 fot (15,2 m).
Startstråk	Del av till flygplats eller tillfällig landningsplats hörande område, som förklarats eller bedömts användbar för normal start med luftfartyg på land eller vatten i en viss bestämd riktning.

S

Startsträcka	(Take-off distance) Den horisontella sträcka som ett startande flygplan tillryggalägger från stillastående tills det uppnått en i prestandasäkerhetsbestämmelserna eller flyghandboken föreskriven höjd och fart.
Stationsbyggnad	(Terminal building) Byggnad som är inrättad för expediering av ankommande och avgående luftfartyg och inrymmer erforderliga lokaler för passagerare och gods.
Stationsjournal	Dokument som förs och arkiveras vid varje teleanläggning och i vilken antecknas driftstörningar och åtgärder i samband med tillsyn, översyn, reparation och modifiering.
Stationsområde	(Building area) Del av flygplats som omfattar stationsbyggnader, stationsplattor, driftbyggnader, hangarer, hangarplattor, tankningsanläggningar, parkeringsplatser för luftfartyg och fordon samt inom området befintliga vägar.
Stationsplatta	Se Platta.
Stationstjänst	Se Markttjänst. (LFS 2000:50)
Statiskt system	Tryckgivarutrustning i luftfartyg som förser vissa instrument och apparater med det utanför luftfartyget rådande statiska lufttrycket.
STC	(Supplemental type certificate) Godkännande av modifiering som ej ingår i luftfartygets typdokumentation.
STOL-flygplan	(Short take-off and landing aeroplane . STOL aeroplane) Flygplan med korta start- och landningssträckor.
STRI	Se Stridsledningsenhet. (LFS 2002:156)
Stribehandlad verksamhet	Den flygverksamhet som en stridsledningsenhet leder. (LFS 2002:156)
Stridsledningsenhet	(STRI) En stridsledning eller en berörd stridsledningsenhet. (LFS 2002:156)
Stråk	Se Banstråk, Landningsstråk respektive Taxistråk.
Sträckflygning med segelflygplan	En flygning med segelflygplan eller motorsegelflygplan med stillastående motor, som i förväg planerats att utsträckas utanför (motor)segelflygplanets räckvidd till startplatsen utan utnyttjande av luftens vertikalarörelser.
SUP	Se AIP-supplement. (LFS 2002:156)
Swedish Airworthiness Directives (SAD)	Svenskt luftvärdighetsdirektiv utfärdas för flygmateriel tillverkat i Sverige. Se även även Luftvärdighetsdirektiv.

S

SYNOP	Rapport i särskild kodform (SYNOP-kod) av meteorologiska observationer utförda vid fasta tider vid en landstation.
Syntetisk flygträning	(Synthetic flight training) Träning och utbildning av flygbesättningsmedlemmar vilket utförs i tekniska hjälpmedel på marken, vilka i olika grad och funktion återger ett luftfartygs förarutrymme, flygegenskaper och omvärld. Se även BIFT, FPT, Flygsimulator.
System	En enhet som består av delar . utrustningsenheter, metoder, procedurer, aktiviteter, grupper, personer, etc . utvalda och sammansatta på sådant sätt att enheten kan utföra en specificerad uppgift.
System för säkerhetsledning	Ett system för ledningen av säkerhetsarbetet inom en verksamhet, som är integrerat med andra ledningssystem. I systemet för säkerhetsledning ingår ett kvalitetssystem. (LFS 2002:156)
Säkerhetsområde vid banände	(Runway end safety area . RESA) Område i anslutning till ett banstråks slut med en bestämd bredd och vars mittlinje utgör en förlängning av banans centrumlinje avsett att minska riskerna för skador vid minuslandning eller överrullning.g eller överrullning.
Säkerhetsområde, helikopterfly gplats	Område med fastställd utsträckning som omger start- och landningsområdet (FATO) vid en helikopterflygplats, fritt från hinder, bortsett från sådana som krävs av navigeringsskäl.
Särskilt flygtillstånd	Se Luftvärdighetshandling.
Sättning, helikopter	Sättning anses genomförd när helikoptern står stilla och stadigt på underlaget och stigspaken är helt nedförd och rotorn avlastad.
Sättnings- och lättningsområde, helikopter	Se TLOF. (LFS 1997:51)
Sättningsljus	(Touchdown lights) Ljus som är anordnade vid sättningsplats för helikopter för att markera platsens begränsningar.
Sättningszon	(Touchdown zone) Den första delen av en rullbana räknat från tröskeln som är avsedd för landande flygplans sättning på rullbanan.
Sättningszonljus	(Touchdown zone lights) Ljus som är placerade inom sättningszon symmetriskt omkring banans centrumlinje och är nedsänkta i banan.
Sättpunkt	(Touchdown point) Den punkt där den nominella glidbanan träffar banan. <i>Anm. Anm. Sättpunkt enligt denna definition är endast en referenspunkt och behöver inte nödvändigtvis vara den punkt, där luftfartyget i verkligheten kommer att träffa banan.</i>

T

TAF	Se Flygplatsprognos.
Tankning	Påfyllning eller tömning . helt eller delvis . av luftfartygs bränsletankar.
Tankningsanläggning	Anläggning som består av lagertank med pumpsystem och distributionsutrustning. <i>Anm. Anm. Tankanläggning kan vara stationär, såsom hydrantanläggning, eller mobil, såsom tankningsfordon.</i>
Tankningsområde	Område inom vilket brännbara gaser kan förekomma i samband med tankning av luftfartyg.
Taxibana	(Taxiway) Inom landflygplats anvisad eller anlagd väg för luftfartygs taxning avsedd som förbindelse mellan delar av flygplatsområdet, inkluderande: a) Taxningsväg på platta (Aircraft stand taxilane). Del av platta endast avsedd att medge taxning till och från uppställningsplats på platta. b) Taxibana på platta (Apron taxiway). Del av taxibansystem belägen på en platta avsedd att medge taxning som korsar plattan. c) Snabbavfartstaxibana (Rapid exit taxiway). Taxibana som ansluter till banan under en spetsig vinkel och är avsedd att medge landande flygplan att lämna banan i högre fart än vad som är möjligt via andra avfarter och på så sätt minska den tid banan är upptagen.
Taxibana för helikopter	(Helicopter ground taxiway). Taxibana anlagd endast för helikopterbruk.
Taxibankantljus	(Taxiway edge lights) Se även Bankantljus.
Taxibankorsning	(Taxiway intersection) En korsning av två eller flera taxibanor.
Taxibanstråk	(Taxiway strip) Område som inkluderar taxibanan avsett att skydda flygplan på taxibanan och reducera risken för skada på flygplan som oavsiktligt lämnar taxibanan.
Taxiflyg	Luftfart i förvärvssyfte som innebär ej regelbunden sträckflygning för befordran av personer, utförd med luftfartyg vars högsta tillåtna flygmassa (flygvikt) ej överstiger 5 700 kg. <i>Anm. Anm. I trafikpolitiskt hänseende är taxiflygning begränsad till luftfartyg typgodkända för högst 10 passagerare men utan begränsning i fråga om luftfartygets massa (vikt).</i> (LFS 2000:50)
Taxning	(Taxying) Luftfartygs rörelser av egen kraft på marken (vattnet) på en flygplats, med undantag av start och landning. För helikopter innefattas förflyttningshovring.

T

Taxningsväg till uppställningsplats	(Aircraft stand taxilane) En del av plattan som endast avses medge taxning till och från en uppställningsplats. (LFS 2002:156)
TBO	(Time between overhaul) Tid mellan översyn. (LFS 1996:26)
TCAS	(Traffic alert and avoidance system) (LFS 1996:26)
Teknisk chef	Person inom ett flygföretag eller annan flygorganisation med totalt ansvar för den tekniska verksamheten.
Teoretiskt prov	Prov för att visa att föreskrivna teoretiska kunskaper inhämtats för ett certifikat eller behörighetsbevis.
Terminalkontroll	(Terminal control centre . TMC) Organ som utövar områdeskontrolltjänst och inflygningskontrolltjänst inom terminalområde och kontrollzon. (LFS 1996:26)
Terminalområde	(Terminal control area . TMA) Kontrollområde upprättat för en eller flera flygplatser.
Terrängprofilkarta	(Precision approach terrain chart) Karta som utvisar terrängens höjdvariationer i förhållande till tröskeln inom ett fastställt område före tröskeln och som utgör underlag för bestämning av beslutshöjden med hjälp av radiohöjdmätare vid precisionsinflygning kategori II eller III.
TFU	Trafikflygarutbildning.
TIA	Se Trafikinformationsområde.
Tillbud	(Incident) En händelse som inte är ett haveri i samband med användandet av ett luftfartyg och som påverkar eller kan påverka driftens säkerhet. (LFS 2004:61)
Tillbud med farligt gods	(Dangerous goods incident) Händelse vid eller i anslutning till flygtransport av farligt gods som inte är att hänföra till olycka med farligt gods men som resulterat i skada eller risk för skada på person eller egendom.
Tillfällig start- och landningsplats, helikopter	Område som av befälhavaren bedöms lämpligt med hänsyn till helikopterns prestanda, platsens fysiska utformning samt den egna förmågan. <i>Anm. Anm. Som tillfällig start- och landningsplats för helikopter betraktas sådan plats som nyttjas för landning och start vid enstaka tillfällen. Jfr Tillfällig flygplats under definition Flygplats.</i>
Tillfälligt flygtillstånd	Se Luftvärdighetshandling.

T

Tillsatsmassa (Tillsatsvikt)	(Useful load) Massan (vikten) av bränsle, besättning, passagerare, bagage och annat, som inte ingår i grundtommassan (grundtomvikten). (LFS 2000:50)
Tillsyn	Myndighetens utövande av tillträdes- och verksamhetskontroll för att övervaka att säkerhetskraven tillgodoses.
Tillsyn av flygmateriel	Underhåll av flygmateriel i form av kontroll före flygning, daglig eller periodisk kontroll som innefattar konditionsövervakning och funktionsprovning samt i samband härmed erforderlig skötsel och vård i överensstämmelse med för materielen gällande föreskrifter. Tillsyn av luftfartyg får innefatta sådana byten av kompletta utbytbara konstruktions- och utrustningsenheter och i samband därmed erforderlig kontroll, provning och justering, som kan utföras med elementära hjälpmedel och förfarande.
Tillsyn av markmateriel	Daglig kontroll eller periodisk skötsel och vård av anläggning, med tillhörande utrustning samt inmontering av komponenter, instrument och apparatur och annan utbytbar materiel jämte i samband därmed förekommande kontroll och justering.
Tillsyn före flygning	(Pre flight check) Befälhavarens rutinmässiga, visuella kontroll av luftfartyget före flygning innefattande bl. a. kontroll av bränsle- och oljemängden. (LFS 1996:26)
Tillträdeskontroll	Av myndigheten utförd examination, granskning, inspektion och kontroll innan en person, organisation, företag eller viss materiel medges tillträde till luftfartssystemet.
TIZ	Se Trafikinformationszon.
Tjänstgöringspoäng	Uttryck för ackumulerad arbetsbelastning.
TLOF	(Touchdown and lift-off area) Den del av start- och landningsområdet på en helikopterflygplats som skall användas för en helikopters sättning och lättning. (LFS 1997:51)
TMA	Se Terminalområde.
TODA	(Take-off distance available) Tillgänglig startsträcka.
TODAH	(Take-off distance available for helicopters) Tillgänglig startsträcka för helikoptrar. (LFS 1997:51)
Tomvikt	Se Grundtommassa. (LFS 2000:50)
TORA	(Take-off run available) Tillgänglig startsträcka.
Torn	(Tower) Plats varifrån flygtrafikledning för flygplatstrafik i regel utövas. (LFS 1997:51)
Trafikanttjänst	Se Stationstjänst.

T

Trafikinformation	<p>(Traffic information) Upplysningar som lämnas av en flygtrafikledningsenhet för att varna en förare för annan känd eller observerad flygtrafik, som kan befinna sig i närheten av luftfartygets position eller avsedda flygväg, och hjälpa föraren att undvika kollision.</p> <p><i>Anm. Anm.1 Trafikinformationen grundas på:a) en visuell observation från ett tornb) en observation på en radarskärmc) en rapport från ett luftfartyg (t. ex. positionsrapport), en annan ATS-enhet eller en militär enhetd) kännedom om förekommande flygtrafik genom färdplaner och därtill hörande tilläggsmeddelanden, t. ex. startmeddelanden.</i></p> <p><i>Anm.2 Trafikinformation kan vara grundad på otillförlitliga och ofullständiga uppgifter. En ATS-enhet kan därför inte ansvara för att lämnad trafikinformation är korrekt eller fullständig.</i></p> <p><i>Anm.3 Trafikinformation om aktuell trafik kallas "trafikupplysning".</i></p> <p>(LFS 2002:156)</p>
Trafikinformationsområde	<p>(Traffic information area . TIA) Avgränsat okontrollerat luftrum som sträcker sig uppåt från en angiven ovanför jordytan belägen gräns i höjdded, inom vilket trafikinformation lämnas av ATS-enhet i enlighet med särskilda föreskrifter.</p> <p>(LFS 1997:51)</p>
Trafikinformationszon	<p>(Traffic information zone . TIZ) Avgränsat okontrollerat luftrum som sträcker sig från jordytan upp till en angiven övre gräns, inom vilket trafikinformation lämnas av ATS-enhet i enlighet med särskilda föreskrifter.</p> <p>(LFS 1997:51)</p>
Trafikupplysning	<p>(Essential traffic information) Upplysningar om aktuell trafik.</p> <p>(LFS 2002:156)</p>
Trafikvarv	<p>(Aerodrome traffic circuit) Den fastställda väg luftfartyg skall följa vid flygning i närheten av flygplats.</p>
Trafikzon	<p>(Aerodrome traffic zone . ATZ) Avgränsat luftrum upprättat omkring flygplats för skydd av flygplatstrafik.</p>
Transmissometer	<p>Fotoelektrisk utrustning för bestämning av luftens grumlighet.</p>
Transponder	<p>Mottagare/sändare som på rätt frågesignal sänder svarssignal på annan frekvens än ingående signal.</p>
Transportflygplan	<p>Flermotorigt flygplan med en högsta tillåten startmassa (startvikt) som överstiger 5 700 kg.</p> <p>(LFS 2000:50)</p>
Transportintyg	<p>(Shipper's certificate) Intyg om att viss vara är godtagen för flygtransport samt att varan är deklarerad under korrekt tekniskt namn och artikelnummer samt förpackad och märkt enligt föreskrifterna i ICAO Technical Instructions for the Safe Transport of Dangerous Goods by Air (ICAO-TI).</p>

T

Transportkategori	<p>Kategori inom normalklass. Den kategori av luftfartyg som certifierats enligt de strängaste konstruktionskraven inom luftfarten (FAR/JAR 25, FAR/JAR 29 eller motsvarande).</p> <p><i>Anm. Anm. Flygplan och helikoptrar med en maximal startmassa (startvikt) överstigande 5 700 kg respektive 2700 kg skall normalt tillhöra denna kategori.</i></p> <p>(LFS 1996:26) (LFS 2000:50)</p>
Tryckhöjd	<p>(Pressure-altitude) Atmosfärtryck uttryckt som den höjd över havet som motsvarar detta tryck i standardatmosfären.</p>
Tröghetsnavigeringssystem	<p>(Inertial navigation system . INS) System för positionsbestämning genom kontinuerlig mätning av förändringar i luftfartygets hastighet och riktning.</p>
Tröskel	<p>(Threshold) Böjlan av den del av banan som är användbar för landning.</p> <p><i>Anm. Anm. Inflyttad tröskel (Displaced threshold) En tröskel som inte är placerad vid ytterändan av en rullbana.</i></p>
Tröskelidentifieringsljus	<p>(Threshold identification lights) Ljus anordnade vid tröskel för att underlätta identifiering av denna.</p>
Tröskelljus	<p>(Threshold lights) ljus som är placerade vid en banas tröskel för att markera denna.</p>
TSO	<p>(Technical standards order) Begrepp för att ange en viss materiel- och tillverkningsstandard inom FAA:s luftvärdighetssystem.</p> <p>(LFS 1996:26)</p>
Tunga luftfartyg	<p>(Large aircraft) Flygplan med en högsta tillåten flygmassa som överstiger 5 700 kg och helikoptrar med en högsta tillåten flygmassa som överstiger 2 700 kg.</p>
TWR	<p>Se Flygplatskontroll.</p>
Tyngdpunktsläge	<p>(Centre of gravity position) Tyngdpunktens avstånd i luftfartygets längdriktning, för rotorluftfartyg även tvärriktning, från ett lägesangivet referensplan.</p>
Typ av luftfartyg	<p>(Type of aircraft) Luftfartyg av samma grundkonstruktion, innefattande modifieringar vilka inte medför förändringar av sättet för handhavandet eller av flygegenskaperna.</p>
Typacceptering	<p>Acceptering av i annat land typgodkänd flygmateriel.</p>
Typcertifiering	<p>Luftfartsmyndighets förfarande vid typgodkännande av flygmateriel och utfärdande av typcertifieringshandlingar.</p>
Typcertifikat	<p>(Type certificate) Av luftfartsmyndighet utfärdad handling som intygar att en specificerad flygmaterielenhet tillfredsställer gällande konstruktionsbestämmelser.</p>
Typgranskning	<p>Sådan granskning av konstruktion, beräkningar, mark- och flygprov samt dokumentation som erfordras för utfärdande av typcertifikat eller motsvarande handling.</p>
Typgranskningsrapport	<p>Av typgranskare upprättad rapport över granskning av en flygmaterielenhet mot bakgrund av föreskrivna luftvärdighetskrav.</p>

T

- Typintyg** Av Luftfartsinspektionen utfärdad handling för godkännande av icke typcertifierat luftfartyg, t. ex. ultralätt flygplan.
- Tätbebyggt område** Samhälle eller annan samlad bebyggelse som väsentligen används för bostadsändamål, kommersiell verksamhet eller rekreation.

U

UHB	Underhållshandbok, av Luftfartsinspektionen godkänt underhållsprogram för en viss flygplanstyp. (LFS 1996:26)
Ultralätt flygplan	(Microlight/ultralight aeroplane) Flygplan som konstruerats för att fylla konstruktionskraven enligt BCL-M 5.4.
UN-nummer	(UN number) Ett fyrställt nummer anvisat av United Nations' Committee of Experts on the Transport of Dangerous Goods för att identifiera ett ämne eller en grupp av ämnen.
Underhåll	Åtgärder i form av tillsyn, översyn eller reparation av flygmateriel i avsikt att kontrollera, bibehålla eller återställa materielens brukbarhet i överensstämmelse med gällande luftvärdighetskrav. Modifiering kan ingå i tillsyn och översyn.
Underhållsbas	Plats för underhåll av luftfartyg (Base maintenance) med ändamålsenliga lokaler avseende miljö och hjälpmedel. Lätt underhåll (Line maintenance) är underhållsåtgärder som får utföras på annan plats än underhållsbas enligt föreskrifter i gällande MOE (Maintenance organisation exposition). (LFS 1996:26)
Underhållsintyg	(Maintenance release) Intyg som är utfärdat av godkänd underhålls-/tillverkningsinstans och som utvisar att ett komplett luftfartyg i enlighet med gällande underhållskrav är klart att tas i drift.
Uppställningsplats	(Aircraft stand) På flygplats särskilt avdelad plats för luftfartygs uppställning.
Uppställningsplats för helikopter	(Helicopter stand) Uppställningsplats som medger parkering av helikopter till och från vilken hovring eller hovringstaxning kan ske.
Ursprungsland	(State of origin) Vid transport av farligt gods med flyg . den stat inom vars territorium en frakt först lastas på ett luftfartyg.
Utbyte av utländskt certifikat	(Konvertering) Svenskt certifikat utfärdat på grundval av ett motsvarande utländskt. (LFS 1996:26)
UTC-time	(Co-ordinated universal time) (LFS 1996:26)
Utebas	Annan plats än baseringsorten varifrån flygoperativ verksamhet bedrivs och där start och landning kan ske. (LFS 1996:26)
Utflygning	I samband med instrumentflygning den del av mellanliggande inflygning som sker mellan utsväng och insväng.
Utrullningsområde	(Stopway) Område, i anslutning till en banas slut med en bestämd bredd och en viss angiven längd och vars mittlinje utgör en förlängning av banans mittlinje och som är användbart för inbromsning av flygplan under en avbruten start.

U

- Utrustningsenhet** Flygmaterielenhet som omfattas av materielstandard för utrustningsenheter, såsom apparater, instrument, radioenheter eller för besättning och passagerare avsedd särskild säkerhetsutrustning.
- Urustningslista** (Equipment list) Förteckning över fast och lös utrustning samt den alternativa utrustning som ingår i ett luftfartygs tom massa (tomvikt).
(LFS 2000:50)
- Utsväng** En sväng efter över fyr, eller motsvarande, till en utflygningskurs (utkurs).
(LFS 2002:156)

V

V1	(Take-off decision speed) Beteckning för den fart uppnådd under start med ett flygplan vid vilken starten antingen kan avbrytas eller fullföljas.
V2	(Take-off safety speed) Beteckning för den fart uppnådd under start med ett flygplan, vid vilken utflygning efter lättning kan genomföras med "kritisk motor" ur funktion, när flygplanet fortfarande befinner sig i manövertillståndet" start.
Va	Betecknar den högsta fart vid vilken maximala roderutslag får utnyttjas. (LFS 1996:26)
VAC-karta	(Visual approach chart) Kartblad för visuell inflygning och landning.
VAGS	(Visual alignment guidance system) En anläggning för visuell grundlinjeindikering vid en helikopterflygplats. (LFS 1997:51)
Validering	Se Godkännande av utländskt certifikat. (LFS 1996:26)
Varmluftballong	(Hot air balloon) Ballong vars hölje innehåller uppvärmd luft. Varmluftballong med hjälpmotor benämns varmluftskepp (Hot air airship).
Varmluftskepp	(Hot air airship) Varmluftballong försedd med motor avsedd för framdrivning
VASIS	(Visual approach slope indicator system) Ett system för visuell glidbaneindikering som i slutskedet av en inflygning ger löpande informationer om luftfartygets avvikelse i höjdlid från systemets glidbana. Reducerad VASIS kallas AVASIS. (LFS 2002:156)
Vat	(Approach threshold speed) Farten över tröskeln baserad på 1,3 gånger stallfarten i landningskonfiguration vid maximalt tillåten landningsvikt.
VDF	(VHF direction finder) Radiopejl med vars hjälp luftfartygs bäring till markstation kan bestämmas.
Verksamhetskontroll	Myndighetens kontroll av att ett system eller delar av ett system fungerar i överensstämmelse med de bestämmelser som gäller som villkor för verksamhetens bedrivande.
Veteranluftfartyg	Normalklassat luftfartyg äldre än 35 år, som brukas och underhålls endast med inriktning på flygplansindividens och därmed typens bevarande. (LFS 2000:50)
Vfa	(Velocity final approach) Beteckning för fart vid slutdelen av finalen.
Vfe	(Velocity flap extended) Beteckning för maximalt tillåten fart med utfällda klaffar.
VFR	(Visual flight rules) Beteckning för visuelflygreglerna.

V

VFR-flygning	(VFR-flight) Flygning som utförs enligt visuelflygreglerna.
VHF	(Very high frequency) Frekvensband för luftfart (30.300 MHz).
Vikt	<i>Anm. Anm. "Weight" kan betyda antingen massa (vikt) eller tyngd, beroende på i vilket sammanhang det förekommer. I konstruktionsbestämmelser för luftfartyg, t.ex. JAR-25 respektive FAR 25, avser "weight" alltid massa (vikt).</i> Se (Weight) Se Massa. (LFS 2000:50)
Viloperiod	(Rest period) Period, av viss angiven minsta varaktighet, under vilken en flygbesättningsmedlem uppehåller sig på marken, är fritagen från all tjänst och har möjlighet till sömn.
Visuell glidbaneindikering	Se PAPI.
Visuell separation	(Visual separation) En separationsmetod som innebär antingen att en flygledare som utövar flygplatskontrolltjänst visuellt upprätthåller säker åtskillnad mellan flera luftfartyg i sikte, eller att ett luftfartygs besättning visuellt upprätthåller säker åtskillnad till ett annat luftfartyg. (LFS 2002:156)
Visuella väderförhållanden	(Visual meteorological conditions . VMC) Väderförhållanden, uttryckta i värden för flygsikt, avstånd från moln, sikt samt molnbas (>4/8) lika med eller högre än fastställda minima.
Visuellinflygning	(Visual approach) En inflygning enligt IFR då antingen hela eller en del av instrumentinflygningsförfarandet inte fullföljs och inflygningen utförs med marksikt. (LFS 2002:156)
Visuellt grundlinjestöd	Se VAGS. (LFS 1997:51)
Vle	(Velocity landing gear extended (max)) Betecknar maximalt tillåten fart med utfällt landställ.
Vlo	(Velocity landing gear operating (max)) Betecknar maximal fart för manövrering av landställ.
VMC	Se Visuella väderförhållanden.
Vmca	(Minimum control speed airborne) Beteckning för minsta manöverfart vid full motoreffekt hos flermotoriga flygplan när "kritisk motor" upphör att fungera när flygplanet befinner sig i luften.
Vmcg	(Minimum control speed on ground) Beteckning för minsta manöverfart vid full motoreffekt hos flermotoriga flygplan när "kritisk motor" upphör att fungera när flygplanet befinner sig på marken.
Vmo	(Velocity maximal operating limit speed) Högsta tillåtna flygfart vid normala flygoperationer. (LFS 1996:26)

V

Vne	(Velocity never exceed) Betecknar fart som aldrig får överskridas.
Vno	(Velocity normal operating) Betecknar fart för normal hantering av luftfartyget.
VOR	(VHF omnidirectional radio range) Navigeringssystem inom frekvensområdet 108.118 MHz bestående av sändare på marken och mottagare i luften. Sändningen innehåller information som ger kontinuerlig bäringsinformation med referens till magnetisk norr på markstationens uppställningsplats.
Vs	(Stalling speed) Beteckning för överstegringsfart utan motoreffekt hos ett flygplan.
Vs0	(Velocity stall landing) Överstegringsfart i landningskonfiguration.
Vs1	(Stalling speed) Beteckning för överstegringsfarten utan motoreffekt hos ett flygplan med specificerad konfiguration ifråga om landställ, klaffar etc.
Vs1g	(1 g Stalling speed) Överstegringsfart vid vilken flygplanet producerar en lyftkraft som är lika med flygplanets tyngd vid en belastning av 1 g. (LFS 1996:26)
Vs0max	Överstegringsfart i landningskonfiguration vid högsta tillåten landningsmassa (landningsvikt). (LFS 2000:50)
Vth	(Velocity threshold) Beteckning för farten vid tröskelpassage.
Vx	(Velocity best angle) Beteckning för stigfart med högsta vinkel.
Vxse	(Velocity best angle single engine) Beteckning för stigfart med högsta vinkel med en gående motor på ett tvåmotorigt luftfartyg.
Vy	(Velocity optimum climb) Beteckning för stigfart med högsta stighastighet.
Vyi	(Velocity instrument climb) Beteckning för stigfart på instrument.
Vyse	(Velocity optimum single engine) Beteckning för stigfart med högsta stighastighet med en gående motor på ett tvåmotorigt luftfartyg.
Väderminima för flygplats	(Aerodrome meteorological minima) Meteorologiska gränsvärden, vilka bestämmer en flygplats användbarhet för start eller landning.
Vägledningssystem	Sammanfattande benämning för ett system av visuella och icke-visuella hjälpmedel, regler, procedurer och informationsåtgärder som syftar till att upprätthålla en säker verksamhet inom flygplatsens manöverområde under de förhållanden som flygplatsen avser att driva verksamhet. Här ingår också vägledning för räddningstjänsten. (LFS 1996:26)

V

- Väntningsförfarande** (Holding procedure) En förutbestämd manöver vilken bibehåller luftfartyget inom ett specificerat luftrum i avvaktan på vidare färdtillstånd.
(LFS 1996:26)
- Väntplats** (Taxi-holding position) Särskild markerad plats där luftfartyg och fordon vid behov skall vänta för att medge tillräcklig hinderfrihet till en rullbana.
- Väntplatta** (Holding bay) Iordningställt område inom vilket luftfartyg kan stanna eller passeras för att erhålla en tillfredsställande trafikavveckling.
- Väsentliga data** Data där, om de används i förvanskad form, det föreligger en låg sannolikhet för att flygningens och landningens fortsatta säkerhet skall utsättas för allvarlig risk med fara för katastrof.
(LFS 2004:61)

W

Waypoint	(Waypoint . WPT) Ett fastställt geografiskt läge som används för att definiera en flygväg för områdesnavigation eller en flygbana för ett luftfartyg som tillämpar områdesnavigation. (LFS 2002:156)
Wet lease	Inhyrning av luftfartyg med besättning.
WPT	Se Waypoint. (LFS 2002:156)

Ö

Öppen instrumentflygplats	Instrumentflygplats vid vilken flygtrafikledningsenhet är i tjänst samt för aktuell trafik ytterligare erforderliga enheter är bemannade.
Öppethållningstid	Tid då flygplats är öppen för flygverksamhet. Normal öppethållningstid finns publicerad i AIP-SVERIGE.
Övergångsyta	(Transitional surface) En kombination av hinderytor som lutar utåt/uppåt från det yttre stråkets yttre begränsningslinjer enligt minimikraven för respektive banklass och från sidokanterna av inflygningsytorna. Övergångsyta sträcker sig i höjddled upp till den horisontella ytan.
Överlämningspunkt	(Transfer of control point) En angiven punkt, belägen utmed ett luftfartygs flygbana, vid vilken ansvaret för utövande av flygkontrolltjänst för ett luftfartyg överlämnas från en flygkontrollenhet eller en kontrollposition till nästkommande. (LFS 2002:156)
Översyn	Åtgärder på flygmateriel och markmateriel i form av partiell eller fullständig renovering och/eller provning i överensstämmelse med för materielen gällande föreskrifter och som resulterar i en ny gångtidsperiod för materielen i fråga. Partiell och fullständig renovering inklusive provning benämns "begränsad översyn" respektive "grundöversyn". <i>Anm. Anm. Översyn innebär vanligen isärtagning av enheten, detaljkontroll, reparation eller byte av defekta delar och sammansättning jämte i samband härmed erforderlig kontroll, provning och justering.</i>
Övervakningsradar	(Surveillance radar) En radarutrustning som används för att bestämma ett luftfartygs läge i riktning och avstånd. (LFS 2002:156)